

Izhaja vsa tiskana in sobota ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako paude na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Namskih ulicah in Leban na Verdijevev tekalšču po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

O krdelskih jezikih naše mnogojezične armade.

Naj hvalijo vsi jeziki
Gospoda vojnih trum!
Psalm.

Avstrijski službeni pravilnik za pešstvo § 11, ima za geslo te velevažne besede: »Ni dovelj, ako si zna častnik pri podložnih pridobiti spodobno spoštovanje in v službi potreben ugled, ampak on jim mora vdihniti tudi naklonjenost in zaupanje; torej ob vsaki priliki naj se kaže prijaznega moštva, naj se z vojniki često zaupno pogovarja, zaslužne naj očitno pohvali, vse pa naj v težkih dogodkih tolaži in sodbu, da jim njih osodo skuša olajšati, naj za nje skrbi ter jim v obče kaže prijazno sočutje!«

Še se pisec tega spominja, kako so Napoleonove vojne in vojne v Krimu (1855) in v Lombardiji (1859) postavljali francosko armado v očeh sveta nad vse evropske armade. Četudi nismo brez-pogojno tega mišljenja, vendar francoska armada, kakoršna je bila še pred nemško-francosko vojsko 1870-71. l., zasluži vse naše občudovanje; strokovnjak pa vleče na dan vzroke njenih vrlin, ter jo primerja z ono, katero mi ponosno »Svojo« imenujemo. Lastna skušnja in naziranje na vojnem polju in v miru, daljše skupno bivanje z francoskimi četami, je pa naše avstrijske častnike prepričalo, da tiste ne prekašajo niti s telesno močjo niti z moralnim pogumom, najmanj pa ne z znotranjo vrednostjo avstrijskih krdel, in da nasproti poslednji njena moč poglavitno obstoji v tem, da govoré francoski častniki in vojniki eden in isti jezik. — Ta skupni jezik francoske armade se ne da z nobeno drugo vojaško vrlino odvagati. Vendar pa vsaj nekoliko bi se dalo nadomestiti to nedostatnost pri nas s tem, da bi znali vsi častniki polkovni jezik svojih podložnih vojakov, ako hočejo svoje službene dolžnosti prav spolnovati. Sicer kako je mogoče možu-vojaku vdihniti naklonjenost in zaupanje, ako se ne umeva njegovega materinega jezika?

Moj prijatelj, višji štabni zdravnik, mi je pravil, kako veseli so bili bolni vojniki v neki bolnišnici, v velikem mestu, ko je vsacega posameznega v njegovem materinem, hrvaškem jeziku nagovoril. Moštvo tega polka je veljalo, kakor da je isto po večini madjarskega jezika; ali

brž ko jih je rodoljubni zdravnik nagovoril v hrvaščini, ni nihče več hotel znati madjarskega, marveč vsi so mu veselo odgovarjali le v hrvaščini.

Posebno je to potrebno v vojni. Kdo more popisati električni učinek, katerega naredijo krepke umevne besede na moštvo pred sovražnikom, kdo ne pozna velike moči, s katero upliva materni jezik na vojake? Vsakdo mi bo gotovo pritrdil, da pri naši mnogojezični armadi bi moralo veljati načelo: »Častnik mora biti brezpogojno in v vseh razmerah kos jeziku svojih podložnih!«

Že v miru je krivo nepoznanje polkovnega jezika, da častnik ni zmožen svoje službe oskrbovati z isto vnemstjo, kakor to zahtevajo razni predpisi. Zato pa je bil in je vreden vse pohvale naš nepozabni in prvi vojaški pisatelj, pokojni Andrej Komel pl. Sočebčan, da je spisal toliko podučnih in vojaških knjig za slovenske vojake, v kolikor mogoče dobri slovenščini. Še malo pred smrtjo mi je ta vpokojeni c. in kr. major pisal, da tudi v pokoju ne more biti brez dela in pisateljevanja za slovensko vojaštvo, katero je toliko ljubil. Spisal je med drugimi knjigami za vojake, tudi za častnike potrebno slovensko-nemško slovnico (založila tiskarna sv. Mohora v Celovcu), tako, da se zdaj nihče ne more s pravico pritožiti, da se ne more tega tako »težkega« jezika slovenskega naučiti, kakor so se lahko preje izgovarjali.

Že v mirnem času je to neznanje polkovnega jezika dolgočasno za častnika, še posebno pa, ako mora n. pr. v zimskem času po 2 krat na dan biti navzoč v šolah za moštvo, pa ne ume niti besede, kar govori mesto njega podčastnik, med tem ko stoji on tam kot »lipov bog«. Pred sovražnikom pa je ta nevednost navadno kar osodepolna. Na predstražah, pri obhodni straži in izpostavljenju, se ne najde vselej tolmača, in vsaka nova postojanka donša nove nepravilnosti. V metu bitke, ko se vrste redčijo tu ne za došča več vlti ali vpiljeni nemški poveljniški jezik, tedaj je treba, da se častnik poslužuje najkrepkejših, najpristrčnejših besed v jeziku, katerega govori moštvo:

(*) Zato nam je dal v času vojne 1859, neki (nemški) profesor (L. M. na R.) prosto nalogo: »Nagovor vojskovedja pred bitvijo na svojo armado!« Pisec.

kajti vstrajanje v ognju in predrzni napad na sovražne vrste bajonetov*) se ne da doseči z (nemškim) poveljniškim jezikom, kakor, če je še sicer mogoče, se da zgubljeni pogum le s krepkimi izrazi v materinem jeziku zopet povzdigniti. To nam pričajo razni dogodki v bitkah, zlasti v vojni s Francozi 1859. na Laškem, da so višji poveljniki, ki so znali dobro jezik svojega moštva, že onenujoče batalijone, z njih navduševalnimi besedami, zopet ustavili in jih zopet vodili proti sovražniku, med tem ko je bil neki štabni častnik, čegar batalijon se je po ponesrečenem naskoku razpršil na vse strani, ves obupan, ker ni znal poleg nemškega »Halt!«, — nobene moštva umevne besede postaviti — in ni ga zaradi tega mogel več ustaviti. In kolikokrat ni izid bitve odvisen od prav malenkostnih rečij?!

Res je pa, da se je ta nedostatnost zadnje čase vendarle spoznala in se od nekaj let sem bolje skrbi, da morajo znati vsi častniki več ali manj svoj polkovni jezik. Nepoznanje polkovnega jezika je bila velika nedostatnost še do pred malo časa, da, skoraj največje zlo avstrijske armade, kateri se je kolikor toliko odpomoglo, četudi ne še v polni meri, kakor nam to spričujejo kontrolni zbori, pri katerih se ne smejo vojniki drugače oglašati, kakor s »hier!« Ne vem, ali bi se temu čudil pokojni »Dreja solkanski« (A. K. pl. Sočebčan), ki je pri kontrolnih zbora karal slovenske vojake, ki so se oglašali s »hier« mesto s »tukaj!«, ker je vedel, da ne znajo nič nemškega!

To je po mnenju mnogih le zaničevanje jezika moštva, kar pa ne upliva dobro na priseženo zvestobo vojaka, marveč mu pusti le neko tiho ogorčenost v srcu, zlasti pa v današnji dobi boja, boja za jezikovno ravnopravnost!

Zato pa je potrebno, da se polki, v katerih bivajo po 2 ali 3 narodnosti, ločijo v batalijone in kompanije po njih jeziku, in to ločenje bi imelo najboljši upliv na službo in vojaško izobrazbo in bi se to dobro splačalo.

Pa ne le, da je to službi koristno,

(*) Ker beseda »bajonet« izhaja iz mesta »Bayonne« na Francoskem, kjer so najprej začeli natikati bodala na puške, se lahko tudi v slovenščini rabi izraz »bajonet« mesto bodalo! Pisec.

da ne bode nikdar in nikoli takšne vojske napovedoval ali jo podpiral. Ravno to zanikanje je Pija IX. pripravilo ob populariteto (prijaznost pri ljudstvu), toda zmage Radetzkove, ki je dal 7. avgusta prekucijsko ognjišče Bologno po generalu Welden-u (ki ima svoj spomenik v Gradcu), zasesti, so obetali tudi cerkveni državi, da se bodo zadeve drugače zasukale.

Pij IX. je poklical grofa Rossi-a, rojenega Italijana, ki se je na Francoskem povzdignil od profesorja do grofa, do državnega svetnika in përa, naj osnuje ministerstvo (18. sept.). Taisti je tudi kazal trdnost in voljo konec storiti prekucijskemu vladanju, toda dne 15. novembra ga je nekdo na dan otvoritve zbornice na stopnicah z umetno vrženim bodalom umoril. Naslednji dan je pridrla velika množica pred kvirinal, zahtevajoč od papeža demokratično ministerstvo in njegovo pritrjenje k ustavodelnemu zborovanju za vso Italijo. On je odpovedal oboje in zdajci so padali streli v okna njegove palače; tajnik Palma je bil ubit, rimski papeževi vojaki so se pobratili z ljudstvom in tako ni

ako razumeva častnik svoje vojake in ti svoje častnike; k temu se pridružijo še druge višje koristi, kakor je n. pr. pravičnost v prvi vrsti. Mesto vsakterega dokaza, navajamo le dejstvo, da na tisoče vojakov ni razumelo vojnih členov, ker se jim niso taki prečitati v njih jeziku — saj pred leti je bilo tako — in vendar se jih je kaznovalo z vso strogostjo v slučaju kakega prestopka.

Tudi politični oziri v tem nekaj veljajo. Vojaki bi svoje njih jezik govoré častnike bolj ljubili in bolj veselo služili, zlasti pa, ako bi jim poleg tega dajali tudi v spoznanju vere dobre izglede, kakor je to storil pok Radecky, kateremu ni nadevala armada zastoj imena: »Oče Radecky!« Ker je pa v enotni armadi potreben tudi enoten službeni jezik in je ta mogočno zvezno sredstvo raznih življenj, se ne bojimo opozoriti občinstvo, da radi te neobhodno potrebne vezi nem. armadnega jezika, ne tvorimo nikakor nemške, pač pa samo veliko avstrijsko armado! M. V.

Dopisi.

Iz Rodika. — Če bi hotel pisati županov životopis, povedal bi vse od kraja, kako je postal goreči železnični čuvaj, in kako je moral zapustiti železno ter se podati na kamenito cesto, kako si je potem nabiral po svetu razne »liberalne« in »demokratske« znanosti, kako je prišel domov s polno glavo učenosti in modrosti in vsled teh lepih lastnosti zasedel v Rodiku županski stol, katerega je tiščal blizu 10 let tako, da je mislil, da ima nanj že lastninsko pravico, kako se mu je ta stol zmajal, kako je šel zopet po svetu, da bi se izpopolnil in okristil z novodobnimi lib. »naprednostimi«, jih potem obračal v prid svojim sovaščanom, kako se je vrnil zopet s polno brado paragrafov in »naprednjaških« načel i. t. d. Toda njegova izvanredna »skromnost« mi brani opisovati čez 50 let dolgi tek njegovega slavnega in zaslužnega življenja. Tudi me je strah, da ne bi svet zvedel za dragoceno »perlo«, ki je skrita v Rodiku v osebi našega g. župana, ter nam jo kdo ne odnesel, kajti kjerkoli je bil, povsod so ga baje čislali ter se zanj potegovali in od nikoder ga niso hoteli pustiti. Zato opuščam životopis

ostalo papežu ničesar drugega, kakor imenovati zahtevano demokratično ministerstvo ter vprašanje glede ustavodelnega zborovanja za Italijo izročiti zbrani zbornici. Stražili so papeža kot jetnika in kdo ve, kaj neki bi se mu bilo pripetilo, ako bi se ne bil rešil s pomočjo bavarskega poslanika, grofa Spaura, preoblečen v noči od 24. na 25. novembra v Neapolitansko, kjer je v trdnjavi Gaeti na vabilo neapolitanskega kralja svoje začasno bivališče postavil, odkoder je proti nasilstvu v Rimu razglasil slovesni ugovor.

Zdaj je Mazzinova stranka vriskala od veselja v Rimu. Dne 11. decembra l. 1848. se je ministerstvo spremenilo v začasno vlado, rimske zbornice so bile razpuščene in 5. februarja je bila sklicana postavodajna skupščina za Italijo v Rim, ki se je zato imenovala »Costituente Romana«, ker je imel Rim postati stolno mesto Italije. V Toškani, katere nadvojvoda Leopold II., je moral napovedati vojno avstrijskemu cesarju, za kar so se Toškanci pokorili na Curtatom, kjer so bili poraženi, so netili ustajo; v

LISTEK.

Spomin na 55-letnico ustaje v Milanu in hrvatsko junaštvo v istej.

(»Et meminisse juvat«, Spisal M. Mihajčev.)

(Dalje.)

Do Benetk je priporil Radetzkij cesarju lepo kraljestvo ter je zdaj začel oblegati to otoško mesto, ki je razglasilo dne 10. avgusta zopet »republiko sv. Marka«, ter se je dalo vladati od zgornjega ljudskega zagovornika Conte Manina, v čegar začasni vladi je bil tudi znani hrvatski pesnik Tomaseo-Tomažič, Jalmatinski Hrvat, ki je, kakor znano, hotel Hrvate-graničarje odtrgati od zvestobe do cesarja. Manj truda pa več nevolje je napravil maršalu v Nizzi rojeni, malo pred laško ustajo iz argentinske republike došli general Garibaldi, vodja laških prostovoljcev — med temi se je nahajalo celo več v moško oblečenih žensk-Amazonek. Ta se namreč ni nič zmenil za premirje, marveč je ušel v kanton Tessin ter zopet udril v Lombardijo, da se je bojeval s svojimi rdeče-

srajčniki v pogorju med Dolgim in Komskim jezerom, v malih trumah. Toda pri mestu Varese je bil poražen in komaj je sam ušel zopet v kanton Tessin, odkoder je šel v Rim načelovat ustaji proti papežu Piju IX.

Tukaj so se razmere posebno čudovito zasuknile. Dne 21. marca l. 1848. je strgala laška druhal avstrijski grb pri avstrijskem poslaništvu v »Palazzo di Venezia«, — menda zato je tisti zdaj pod streho visoko obešen, kakor ga je videl pisec tega osebno l. 1881. ob velikem slovanskem romanju — ter je zahtevala z burno silo, da naj papež Pij IX. Avstriji vojsko napove in da naj tisti pritisne pečat sv. vojske in blagoslovi njih zastave. Katoliški cerkvi sovražni in lažnjivi zgodovinarji — Geschichtverdreher — pišejo o tem tako, kakor da je Pij IX. res tem zahtevam nerazsodne druhal vstregel, kar pa je zgodovinska laž, celo v našem državnem zboru pred par leti sijajno pobita. Pij IX. se je namreč na to burno zahtevo dne 29. aprila izjavil z odločnimi in dostojnimi besedami pred vsem svetom, »urbi et orbi«,

tega „velikega“ moža in pribijem mu tu v čast in zaslužni spomin le nekaj potez iz njegovega delovanja v zadnjem času.

Zakaj pa je bil izgubil g. župan pred kakimi 7 leti županski stol? Kriva je bila naša nehvaležnost in pa sedanja zabitost. Takrat namreč še nismo znali dovolj ceniti „požrtvovalno in neutrudljivo“ prizadevanje g. župana, da bi nas osrečil s po železnici in po svetu pobranimi zveličanskimi nauki, s katerimi je hotel oblagodariti svojo rojstno vas, in sicer popolnoma nesebično, z edinim razločkom, da se je on precej debelel ter iz ljubezni do nas potrpežljivo nosil težo, mi pa smo bili vedno bolj kumerni. Četudi smo videli, koliko si beli las in brado le zavoljo nas, vendar nismo imeli zmisa za svojo lastno srečo. Bili smo takrat še zabiti, nepristopni vse osrečujočim županovim načelom. Dali smo mu brco, in on je šel potrtega srca nad črno nehvaležnost zopet po svetu. Še danes mi je živo pred očmi, kako je stresal prah se svojih nog in se je slovesno zarotil, da s takimi zabitiimi nazadnjaškimi ljudmi neče imeti nikdar več posla. Povsod, kjerkoli je bil, da so ga čislali celo veliki gospodje, in znali oceniti njegove velike sposobnosti in zmožnosti, doma pa naj bi se ukvarjal in grenil življenje s nevednimi reveži! Kaka tri leta je res držal trdni sklep, in strašno se mu je zameril, kdor mu je le omenil župansko čast v Rodiku, njemu, ki je ugoden za županski stol na Dunaju. Toda počasi se mu je tam nekje na severu ohladila nekoliko pravična jeza. Vrnil se je domov. Naveličal se je „dobrot“ po svetu in je želel zopet „trpeti“ za svoj mili kraj. Že takrat se je hotel zopet „žrtvovati“ za narod in postati župan nas zabitih Rodičanov, da bi nas vendar enkrat razsvetil z nekje med nemškimi protestanti pobranimi svetilkami. Toda nismo bili žalibog še zreli za njegove lib. nazore in raje smo imeli tri leta z županstvom „smolo“. Česar ni dosegel s svojimi redkimi zmožnostmi in zlasti z izvršnim poznavanjem paragrafov, pripravi mu je „smola“ z „oberžupanom“ vred. (Dalje pride.)

Politični pregled.

Državni zbor.

V petkovi seji se je vršila razprava o odgovoru naučnega ministra na interpelacijo glede izgradnje na dunajski politehnik. Krščanski socialni in konservativni poslanci so zagovarjali katoliško mislečo dijaštvo, ki mora imeti na avstrijskih vseučiliščih isto prostost, kakoršno imajo drugače misleči dijaki. Nemški nacionalci pa so žugali s svojim „Proč od Rima“ in so psovali po svoji lepi navadi na desno in levo. Tako je Vse-nemec Berger imenoval slovanske dijake na dunajskem vseučilišču duševne proletarce. Posl. Plantan je tega predrzneža v svojem stvarnem popravku odločno zavrnil. „Sl. zveza“ pa je sklenila, da vloži po posl. Bianchiniju sledeči nujni predlog glede dogodkov na Hrvatskem:

Firenzi je nastalo začasno brezvladje; enako se je spuntala mestna drupal v Livornu in drugih mestih, dokler ni bil nadvojvoda meseca februarja primoran pobegniti, kakor Pij IX.

Bitka pri Novari 23. marca in predaja Benetk 22. avgusta 1849.

Dne 1. januarja 1849. je izobčil Pij IX. Rimljane, kateri bi se udeležili „Costituente“, kar pa ni zaustavilo teka prevrata. Rim je postal zbirališče najpredrznnejših in brezverskih rovarjev; tudi Garibaldi, kakor je bilo že zgoraj omenjeno, se je semkaj podal ter bil izvoljen višjim poveljnikom; 5. februarja so odprli „Costituente“ in dne 9. je razglasila ista republika. Enako se je vršilo v Toškani. Veliki vojvoda se je odtegnil z begom strahovanju 7. februarja, 8. se je ustanovila začasna vlada (Gue-razzi, Montanelli, Mazzoni) in 18. je bila razglašena republika. Za Karola Alberta so bile te ustaje osodepolne; iste so seveda izrekle svojo jezo proti Avstriji in sklenile poslati 30.000 mož za otetbo od oblege Benetk in so bile v tem smislu

„Krvavi dogodki, ki se vrše že šest tednov na Hrvatskem, jako slabo vplivajo tudi na tostransko polovico države. Na Hrvatskem zapirajo, preganjajo in že obešajo ljudi, ki se ne upirajo državnim zakonom in napravam, marveč le zahtevajo, da se izvršujejo in spoštujejo od presvetlega vladarja potrjeni zakoni. Naravno je torej, da dogodki na Hrvatskem in v Slavoniji ter postopanje hrvatskega bana, ki kršijo pravice lojalnega naroda in tako tirajo v boj mej slovanskim prebivalstvom na jugu države, osobito v Dalmaciji, kjer so še živi stoletni spomini in ozke naravne zveze po krvi, vznemirjajo duhove. Z interpelacijo z dne 1. maja t. l. smo gospoda ministerskega predsednika opozorili na posledice krvavih dogodkov na Hrvatskem; toda prevzvišeni gospod ministerski predsednik je — kar je neumevno — odklonil vsak odgovor. A mi smo prepričani, da bi bil gospod ministerski predsednik pomiril razburjene duhove, ko bi bil sicer oziral se na kompetenco ogrske vlade, vendar pa brez strahu v odgovoru pokazal, da v Avstriji ne moremo mirno gledati, ako onkraj Litave izpodkopujejo ugled skupne države ter neusmiljeno zatirajo hrvatski narod, ki si je pridobil toliko zalug za državo. Toda zgodilo se je ravno nasprotno. Gospod ministerski predsednik je molčal, in ta molk je nemilo dirnal na jugu države, osobito pa v Dalmaciji, kar so dokazale velike demonstracije v Splitu dne 10. t. m. Ta molk pa je tudi bana grofa Khuena vzbudil, da je raztegnil svojo samostojnost tudi v državno polovico. Policijski agentje bana grofa Khuena so prišli v Ljubljano, da stikajo po Hrvatih, ki so na sumu, da so dali v Ljubljani tiskati javne oklice, ki niso naperjeni proti varnosti države, marveč proti tiranstvu. Te naklepe hrvatskega bana pa podpirajo tudi avstrijska sodna in upravna oblastva na jako čuden način. Ne da bi imeli najmanjši dokaz, so sodno preiskavali v ljubljanskih tiskarnah, ker je ban tako želel. Ker je to početje protizakonito in protustavno ter more še bolj razburiti duhove, zato predlagamo:

Visoka zbornica skleni:

1. Vladi se naroča, naj takoj potrebno ukrene, da se odstranijo v Ljubljano od bana poslani tajni agentje in onemogočijo take preiskave.
2. Vladi se pozivlja, da naznani vzroke, zakaj so se vršile preiskave v ljubljanskih tiskarnah.
3. Vladi se naroča, naj stori potrebne korake, da se poleže mej slovanskim prebivalstvom na jugu države opravičeno razburjenje vsled nasilstev na Hrvatskem.

Interpelacija,

katero je stavil dr. Šustersič in tovariši minoli teden v posl. zbornici v zadevi obsodbe „Slovenčevega“ odgovorn. urednika Rakovca in dr. Lampeta, se glasi takole:

Nedavno obsodba „Slovenčevega“ izdajatelja dr. Lampeta in urednika Ivana Rakovca, je vzbudila opravičeno začudenje. Obsojena sta bila vsled prestopka proti varnosti časti vsled tožbe drž. in dežel. poslanca dr. Ferjančiča. Predmet tožbe je bil popravek, ki ga je prvoimenovani interpelant objavil v „Slovencu“. Ta popravek je bil namenjen za uradno „Laibacher Ztg.“, ki je nesrečno in tendenciozno poročala o burnih razpravah v kranjskem dežel. zboru in dotičnih dogodkih in je označeni popravek odklonila. Istodobno je dobila glede iste

zaveznice kralja; ali republikansko mišljenje se je bilo razširilo tudi v njegovem lastnem kraljestvu, posebno v Genovi (la superba — ošabna) in v nevarnost bi bila došla njegova krona, ako bi zopet ne šel v vojno proti Avstriji. Garibaldi je navadno začel vojno z razglasi in vpitjem proti plutjem: „Fuori lo straniero“ itd.; v Genovi in v Turinu je pa odmeval klic na vojsko proti „divjakom“, kakor so zvali vse Avstrijce. Že onih mnogo tisočev beguncev, ki so po predaji Milana sledili poraženi vojski, so bili pripravljeni na najhujše proti kralju. Njegov minister Gioberti je hotel sicer v Toškani in v cerkveni državi posredovati z enim sardinskim krdelom pod Alfonzom della Marmora; pa moral je to misel opustiti, ter se raje preje odpovedati ministerstvu, kajti kako bi mogle čete varuha italijanske prekucije postopati proti italijanskim prekucuhom? Na vojno je Karol Albert vedno mislil, to pričajo velike orožne priprave, njegove vojne ladije v adrijskem morju, dalje to, da je dovolil lombardskim beguncem izvrševati sardinske politične pravice,

zadeve popravek tudi dunajska „Reichswehr“, ki ga je točno objavila. Dotični odstavek v popravku, ki je bil pravi predmet tožbe, je obsegal resnično poročilo o burnih sejah v kranjskem dežel. zboru dne 21. in 23. junija 1902, kar zatožnica izrečno prizna. Te obravnave v dežel. zboru so bile javne, zato pa resnična poročila po § 28 tiskovnega zakona, (zadnji odstavek), niso kaznjiva. Navzlic temu je poslanec dr. Ferjančič, ki se je po onem poročilu čutil žaljenega, vložil tožbo proti „Slovencu“, a ne tudi proti listu „Reichswehr“.

Izdajatelj dr. Lampe in urednik Rakovec sta, sklicevaje se na § 28 tisk. zakona, vložila proti zatožbi pritožbo, katero pa je c. kr. višje sod. v Gradcu zavrnilo. Ljubljansko porotno sodišče je nato oba zatoženca krivima spoznalo, in dr. Lampe je bil obsojen na šest mesecev, Rakovec pa mesec zapora. Pritožba ničnosti je c. kr. kasacijski dvor zavrnil. Te razsodbe bistveno omenjujejo interpretacijo zadnjega odstavka v § 28. tiskovnega zakona ter se ne ujemajo z dosedanjjo prakso. S tem pa je ustvarjena za vse časopisje prava negotovost, ki se mora v skupnem interesu čimprej odpraviti. Ako je ona omenjena interpretacija § 28. tisk. zakona resnična, potem sta oba obsojena urednika žrtvi posledje splošno razširjene pravne zmote, ki se mora v tem slučaju tembolj opravičiti, ker je njima za objavo izročil dotični članek prvopodpisani interpelant, torej jurist. Podpisani zato vprašajo gospoda voditelja pravosodnega ministerstva: 1. Kaj hoče Nj. prevzvišenost ukreniti, da se odstrani pravna negotovost glede interpretacije zadnjega odstavka v § 28. tisk. zakona? 2. Ali hoče Nj. prevzvišenost preskrbeti, da omenjena ne bodeta nosila posledic te opravičljive pravne zmote?

Pravni odsek posl. zbornice

je sklenil, da se povspeši zakon o vreditvi plač avskultantom in pravnim praktikantom. Ta odsek je tudi sklenil predlagati, da se poslaniške diete izločijo iz eksekucije.

Afera Appony.

Ker ni ogrski min. pred. pl. Szell popolnoma zadovoljen s predsednikom ogerskega parlamenta grofom Apponyjem, ker se mu zdi, da je grof Appony preveč naklonjen opozicijskim strankam, zgodilo se je na zadnjem dvornem plesu v Budimpešti, da je cesar nekako preziral grofa Apponyja, čemur v dokaz služi to dejstvo, da ni vladar na omenjenem plesu z grofom Apponyjem spregovoril niti besedice. In res je, da je bil grof Appony zaradi tega tako užaljen, da je zapustil dvorni ples že pred odhodom vladarja. To zadevo so hoteli spraviti tudi pred ogrski parlament. Ker bi znala ta zadeva v ogerskem parlamentu povzročiti jako mučne prizore, govori se, da se ta namera opusti ter da bode Apponyjeva afera rešena s tem, da ga vladar vzprejme v posebni avdijenci. Naj mimogrede omenimo na tem mestu tudi to, da je vzbudilo občno pozornost dejstvo, da je prestolonaslednik na omenjenem dvornem plesu govoril skoro izključno le s plemiši, pripadajočimi h katoliški stranki.

Hrvaška deputacija pri cesarju.

Številna deputacija najodličnejših Hrvatov iz Hrvatske, pojde v kratkem k cesarju na Dunaj, da mu pojasni, kako impertinentno napačno popisuje ban po-

kakor tudi njegove prošnje za francosko in angleško pomoč itd. Pa on bi bil odložil rad še nekaj časa vojsko, da bi se je mogel lotiti tem bolj oborožen.

Toda po razglasenju republike v Rimu in Toškani, je on moral začeti boj, sicer bi bil doživel, da bi se bilo najnevarniše orožje laške prekucije obrnilo proti njegovi osebi; zato je dne 12. marca l. 1849. odpovedal premirje, kar je avstrijska armada sprejela z največjim vriskom. Ona ni bila tako jaka, kakor piemonteska — bilo jih je na bojnem polju kakih 60.000 mož proti 80.000 Piemontezov — pa bila je polna goreče želje, da našeska sardinskega kralja za vso prihodnost tako, da se mu ne bo nikdar več zljubilo postaviti se h krivičnemu napadu proti cesarju. Ta mala, a krasna armada je bila polna zaupanja do svojega vojskovodja, dobro oborožena in v vsakem oziru na vojno pripravljena. Karol Albert je hotel s svojo glavno močjo iti čez Tečin naravnost na Milan, ker je menil, prevarjen po gibanju Radetzkove armade in nevednih ogleduhih, da se ista umika proti Addi, ter da bode bruh-

ložaj na Hrvatskem. Ako deputacija ne bo sprejeta, tedaj bodo naprošeni jugoslovanski zastopniki v državnem zboru, da z vsemi dovoljenimi sredstvi si pridobijo avdijencijo in povedo Nj. Veličanstvu resnico o položaju na Hrvatskem.

Dogodki na Hrvatskem.

V nedeljo so se ponavljali velikanski izgredi skoro po vsem hrvatskem Primorju. Posebno pa v Dragi in v Senju, kjer je prebivalstvo pobilo okna raznih uradnih poslopij in strgalo z njih madjarske napise. Na večjih krajih uničili so tudi brzojavne zveze. Po železnicah se pa ni več varno voziti, ker pos. vljajo nanje izgredniki kamenje.

Bolgarska kriza.

Knez je vsprejel ostavko ministerstva in je naročil generalu reserve, Petrovu, da sestavi novo ministerstvo.

Dogodki na Balkanu.

Posebni dogodki z Balkana teh zadnjih dneh ni zaznamovati. V Solunu bi bilo zdaj, sodeč po poročilih, še precej mirno, četudi živi tamošnje prebivalstvo v vednem strahu, ker ni niti sekunde varno pred novimi atentati. V Monastiru je bilo ubitih 36 kristijanov, ranjenih pa vse polno. Turčija je hotela navaliti vso krivdo monastirskih pobivanj na ustaše in na Bolgare in je v tem smislu tudi obvestila avstrijske in ruske kroge. Ruski in avstrijski konzul sta pa ravno na sprotno poročala, ter povedala, da so provzročili monastirska zlodejstva jedino le muzelmani. Sploh je zdaj dokazano, da vpirarjajo turški vojaki povsod, kamor dospejo, strašna grozodejstva ter da postajajo žrtve njih krvočelnosti tudi popolnoma nedolžni ljudje. Položaj v Macedoniji postaja od dne do dne nevarnejši. O kakih reformah ni danes več govora. Turčija razpostavlja mnogoštevilna krdela vojaštva po celi Macedoniji, posebno pa ob srbski in bolgarski mej. Ali danes je prepričan že vsakdo, da ni to vojaštvo nikakor namenjeno za to, da bi se z njegovo pomočjo izvedle reforme, ter napravila mir in red v Macedoniji, marveč da ima turško vojaštvo namen, bojevati se z onimi, ki bi hoteli Turčijo s silo primorati, da bi v svoj h pokrajinah uvedla kake novotarje. Rusija in Avstrija sta o tem popolnoma prepričani. Navidezno pa bi radi nekako olepsali ves položaj na Balkanu, ker se bojita dejanski nastopiti. Je sicer res, da povdarjati Rusija in Avstrija povsod in pri vsaki priliki, da sta popolnoma za status quo na Balkanu, ali prepričani sta tudi, da jim to veruje malo kdo in da bi njuna intervencija lahko zanetila plamen po celi Evropi, čegar posledice so danes nepreračunljive. Zato pa koljejo, morijo in ropajo turška vojaška krdela po Macedoniji, kolikor se jim poljubi in ubogi kristijanski raji se danes še veliko huje godi, nego se je godilo poprej, ko sta prišli na dan Rusija in Avstrija s svojimi reformami. Macedonija je pač velikanska skleda strašno vroče kaše, pri kateri je prav lahko mogoče, da si zna marsikdo hudo opeči svoje prste.

V Bitoliji je bilo dne 6. t. m. splošno klanje Bolgarov. V Seresu so vsi bolgarski duhovni, učitelji, učenci in trgovci v zaporih; celo kmetje, ki pridejo na trg v mesto, se zapirajo. Vas Banica je požgana in prebivalstvo do zadnjega moža je pobito. V okolici Džumaja so vsi kmetje zaprti. V vasi Gozni Brod je batalijon Arnautov, ki počenja strašne grozovitosti.

nila velika ustaja, podpirana od njegovih krdel.

Pa stari, 81-letni maršal, je dne 20. marca prekoračil dolenji Tičin pri Pavii in na drugih krajih, ter na enkrat stopi ob desnem boku sovražnika, preden se je mogel ta le osvestiti, kako se je neki to vršiti moglo! Karol Albert se je moral vrniti ter je mogel le z eno dobljeno bitko svojemu nasprotniku za- braniti pohod v Turin. Vvodni spopadi so se pa za Sardinco prav nesrečno izšli; pri Mortani je general topništva D'Aspre popolnoma porazil dve piemonteski diviziji (21. marca), isti dan je pogl. podmaršal Wohlgemuth en sovražen zbor nazaj proti Vigevanu, kamor je prispel poljski general Chrzanovski (Kšanofski), ki je vodil kot višji poveljnik Karol Alberta vojno, z veliko močjo, pa dobivši poročilo o porazu pri Mortari, je poslal vse bojne moči proti Novari, kjer je hotel v ugodni postojanki sprejeti glavno (odločilno) bitko.

(Dalje pride.)

Domače in razne novice.

Shod županov, podžupanov in njih povablencev na Goričici pri Rebku. — V četrtek dne 21. t. m. ob dveh urah popoldne se bo vršil na Goričici pri Rebku shod županov in podžupanov ajdovskega okraja, h kateremu se povabijo še drugi veljavni možje. Na shodu se bo govorilo o gospodarskih in občinskih zadevah.

Slavnost nemških turnarjev v Ljubljani. — Po „Slovenca“ prijavi smo, kakor so to storili tudi drugi slovenski listi, vest, da so za vzprejem nemških turnarjev v Ljubljani prispevale tudi nekatere osebe, pripadajoče slovenski inteligenci. Kakor rečeno, posneli smo to vest po „Slovenca“, ker je za slovenske razmere in za slovenski narodni ponos ljubljanske slovenske inteligence jako značilna, seveda ako je resnična. Ako pa ta vest ni resnična, potem je toliko boljše. Toraj posneli smo to vest po „Slovenca“, kakor posnemamo zdaj po „Sl. Narodu“ trditve, da ta vest ni resnična, ne da bi zamogli trditi, kdo ima prav, „Slovenec“ ali pa „Sl. Narod“. „Sl. Narod“ se je po svoji poljanski robati maniri zagnal v nas ter imenuje naš list glasilo Pajerjevega lakaja dr. Gregorčiča. Ta psovka, ki ni nič drugega, nego podlo obrekovanje dr. Tavčarjevega glasila, za katero je on, kot odgovorni urednik „Sl. Naroda“, odgovoren, je v zvezi s člankom tega lista, v katerem se je trdilo, da je dr. Gregorčič ob času zadnjih državnozbornih volitev sklenil z dr. Pajerjem neko zvezo na kvar Slovencem, vsled katere bi bil dr. Gregorčič prišel v državni zbor. Mi smo imenovali takratnega, ki je zapisal v svojem članku ravnokar omenjeno trditev, da je podel falot, dokler ne dokaže, kje, kako, in kdaj je dr. Gregorčič z dr. Pajerjem sklenil tako zvezo. „Narodov“ člankar pa tega ni dokazal, ker ni mogel sploh tega dokazati, in je ostal vsled tega to, za kar smo ga proglasili. Zdaj pa še nekaj. Člajška „Domovina“ pravi, govoreč o slavnosti nemških turnarjev v Ljubljani, da je kranjski deželni odbor dovolil turnarjem kranjsko deželno gledališče za slavnostno predstavo. Mi in z nami vsi pametno misleči Slovenci, smo prepričani, da nima slavlje nemških turnarjev v Ljubljani nobenega drugega namena, nego izzivati Slovence v njih lastni hiši. Da bode pa to izvajanje izdatnejše, potrebujejo v ta namen tudi deželno gledališče. In to deželno gledališče dovolil jim je kranjski deželni odbor, v katerem imajo Slovenci večino. Zdaj bi pa mi radi vedeli, ali so vsi slovenski odborniki glasovali za to, da se dovoli nemškim turnarjem deželno gledališče, ali pa da so za to glasovali samo oni odborniki, ki spadajo k slovensko-nemški zvezi. Ako je poslednje res in bi bil za to glasoval tudi dr. Tavčar, potem se je dr. Tavčar prav res vedel, kakor lakaj barona Schwegla. Če je pa kdo sam lakaj, čemu očitati to drugim, ki niso lakaji!

Dr. Pajerjevi lakaji v Ljubljani. — V št. 102. „Sl. Naroda“ z dne 11. maja 1903, čitamo med najnovejšimi vestmi tudi to-le: „V tovarni za celuloze v Piedimonte na Goriškem je zmečkal stroj 27-letnega delavca Bressana“. Znano je vsem onim, ki se zanimajo za slovensko reč, da hočejo naši Italijani prekrstiti vsa imena naših slovenskih krajev, vasi in trgov ter da pridejo vsaki čas s kako novo spako na dan. Posebno pa je znano, da se je županstvo v Podgori odločno postavilo proti temu, ko so začeli celo nekateri uradi rabiti mesto slovenskega jedino pravega imena za Podgoro, na novo izmišljeno in skovano spako: Piedimonte. Vsled protesta je c. kr. namestništvo v Trstu določilo, da se ne sme uradno Podgora nikdar drugače nazivljati nego Podgora, a nikakor pa ne Piedimonte. Naši Italijani, ki so vsi pod političnim vodstvom dr. Pajerja, pa v svojih časopisih še vedno in dosledno rabijo za našo Podgoro po njih izmišljeno spako Piedimonte. Kakor dokazuje zgoraj navedena notica „Sl. Naroda“, pricapljal je tudi glasilo kranjske narodno-napredne stranke Italijanom na pomoč s tem, da imenuje tudi ono našo Podgoro, Piedimonte. Potemtakem se nahajajo prav za prav v Ljubljani dr. Pajerjevi lakaji in je bil zadnji napad na naš list v „Sl. Narodu“ pisan le z namenom: Ti rečem, da mi ne porečeš.

Občinske volitve v Kozani. — V soboto sta volila drugi in prvi volilni razred. V drugem volilnem razredu so zmagali nasprotniki stranke dosedanjega župana gosp. pl. Reye. V prvem volilnem razredu pa je zopet zmagala županova stranka. Tako je torej izvoljenih v občini dve tretjini starešin, pripadajočih stranki župana pl. Reye, jedna tretjina pa pripadajočih k nasprotni stranki. Natančnejših podatkov o teh volitvah nimamo. Le to-

liko nam je znano, da so bile volitve še precej burne in da bode najbrže že jutrajšnja „Soča“ strašno udrihala po g. pl. Reyi, kajti včeraj predpoludne je pri „Jelenu“, najhujši nasprotnik g. pl. Reye, znani briski „kameleon“, nekemu „Sočinemu“ sotrudniku, pri kozarcu piva, pripovedoval o teh volitvah strašne „moritaten“, katere bode znani „Sočin“ sotrudnik zdatno po jedino le njema lastni navadi gotovo živo pofarbal tako, da se bodo ježili lasje, razun plešastim, vsem onim, ki jih bodo brali. Da bi se pa preveč ne prestrašili in da bi jim tak nepričakovan strah ne škodoval na zdravju, opozorili smo jih že danes na ta strah, da se nanj nekoliko pripravijo.

Iz Volčjegrada nam pišejo: Mesto da bi nam Stefe in Janez odgovorila na dopis, katerega je priobčila „Gorica“ dne 28. aprila v zadevi oddaje dela za popravo naše cerkve, ter bi bilo občini lahko prihranjenih 677 K, je pa nekdo v „Soči“ napadel našega Metlikovca, ter ga hotel neumno osmešiti zato, ker se mu je pri neki naši luži dogodila mala nesreča. Možakarji, s takim neumnim, podlim smešenjem se ne pokrije onih 677 K, za kateri je pri zgoraj omenjeni oddaji bila odškodovana naša občina Istotako se ne pokrije ta škoda, ako se družinske razmere pretvarja in se jih spravlja brez vsakega povoda na pobalinski način na dan. Ako bi hoteli posnemati mi te junake, povedali bi lahko marsikaj o nekemu, ki se je tako napil tujega vina, da je potem zašel v neko hišo in napravil tam toliko škode, da ga je stala več nego bi bila vredna jajca, katere bi zneslo 16 kokoši v 16 letih. No, tega pa mi nočemo storiti. Opomnimo pa, da se je v teku 20 let v naših lužah ponesrečilo že 7 oseb in da sta ostali v njih 2 osebi celo mrtvi. Temu so pa krivi mnogo gotovo tudi oni, kateri imajo skrbeti v občini za javno varnost in kateri bi bili morali že davno na to gledati, da se te luže zgrade.

Za udeležitev velike narodne veselice dne 1. junija t. l. v Ajdovščini. Šturlji so se do sedaj oglasila sledeča društva: 1. Pevsko društvo „Kolo“ iz Trsta z zastavo. 2. „Sokol“ iz Trsta z zastavo. 3. „Podporno društvo“ v Gorici z zastavo. 4. „Sokol“ v Idriji z zastavo. 5. „Podporno društvo“ Lokavec z zastavo. 6. Pevsko društvo „Lipa“, Slap z zastavo. 7. Pevsko društvo „Triglav“ Goče z zastavo. 8. „Društvo za podporo rokodelcev“ Ajdovščina z zastavo. Nadalje 9. „Glasbeno društvo“ v Gorici. 10. „Sokol“ v Gorici. 11. „Sokol“ v Idriji. 12. „Sokol“ v Prvačini. 13. „Sokol“ v Solkanu. 14. „Bralno pevsko društvo“ v Dornbergu. 15. „Tamburaško društvo“ v Dornbergu. 16. „Pevsko društvo“ Rihenberg. 17. „Bralno društvo“ iz Brji. 18. „Veteranski oddelek“ iz Kamenj. 19. „Bralno društvo“ iz Skrij. 20. „Bralno pevsko društvo“ Dobravlj. 21. „Bralno društvo“ s Ceste. 22. „Prostovoljno gasilno društvo“ v St. Vidu. 23. „Pevsko društvo“ „Školj“, Šmarje. 24. „Bralno društvo“ „Hubelj“, Ustje. 25. „Tamb. društvo“ „Danica“, Šturije. 26. „Bralno pevsko društvo“ v Ajdovščini. 27. Društvo „Edinost“ v Ajdovščini. 28. „Bralno pevsko društvo“ Vel. Žablje.

Misterijozno aretiranje. — V notici pod tem naslovom, katero smo priobčili v zadnji številki svojega lista, pisali smo, da so v petek zvečer aretirali nekega K., o katerem so trdili, da je medicinec. Danes pa popravljamo notico s tem, da povemo našim čitateljem, da K. ni medicinec, marveč da je bivši sedmošolec tukajšnje gimnazije. Izdajal se je pa sam za medicina, onim kateri so mu hoteli to verjeti. Dalje smo pisali, da so aretirali tudi nekega Z. jurista. Tudi Z., katerega so aretirali, ni jurist, marveč le bivši petošolec tukajšnje gimnazije. Pa tudi ta se je baje rad predstavljal za jurista. Pri ti priliki naj opomnimo, da so včeraj zaprli še dve osebi, ki sta baje zapleteni v to zadevo, in sicer bivšega brivca L. in nekega B.

Otrok padel iz III. nadstropja. — 5 letni Ivan Ervat, stanujoč v ulici sv. Ivana v III. nadstropju neke hiše, spustil se je po vrvi čez okno in je pri ti priliki padel na streho spodaj stoječe lope. Ranil se je močno na glavi, na vratu in na nogah.

Toča. — V soboto popoldne okoli 3. ure se je takorekoč, pritihtapila k nam toča, kajti obiskala nas je, ne da bi nas opozorila na svoj prihod z grmenjem in bliskanjem, kakor dela to sicer po navadi. Padala je v treh presledkih še precej debela skoraj pol ure. Čeravno je padala z dežjem in brez vetra, napravila je vendar po vrtovih v mestu in najbližji okolici, še precej škode. Segala je od mesta pa do Volčjedge in je posebno med Podturnom in Št. Petrom napravila obilo škode.

Občinski stražnik ubil potiranca. — V soboto popoldne so občinski stražarji v Trziču dobili nalog, da odvedejo s trziške odgonske postaje v razne občine potirance, katere so do Trziča prignali trziški redarji. Tak nalog je dobil tudi občinski redar Colombani ter je spremljal jednega iz med potirancev v njegovo domovinsko občino Ronki. Prišedša v Ronke, podala sta se občinski stražar in potirane, neki Josip Colautti, v krčmo Valentinčičevo. Tu sta nekaj časa pila skupaj mirno. Hkratu pa nastane med njima prepir, ki je končal s tem, da je občinski stražar potegnil sabljo, mahnil z njo najprej Colauttija po glavi ter ga potem tudi skozi in skozi prebodel. Colautti ostal je takoj mrtev. Občinskega stražarja so zaprli.

Padel pod vlak je v soboto zvečer ob 7. uri v Divači sprevodnik Henrik Bögelberger. Kolesa zadnjih dveh vagonov šla so čezenj in so ga popolnoma smečkala.

Sprememba pešpošte Kostanjevica-Rubije. — Vsakdanja peš-pošta med poštnima uradoma Kostanjevica in Rubije, spremeni se z 21. majem t. l. v vsakdanjo pošto vožnjo s sledečim voznim redom: odhod iz Kostanjevice ob 6.30 uri dopoldne in odhod iz Opatjegasela ob 7.25 uri, prihod v Rubije ob 8.15 uri dopoldne; odhod iz Rubije ob 11.45 uri dop., odhod iz Opatjegasela ob 12.50 dop., prihod v Kostanjevico ob 1.40 uri pop.

Obvestilo in zahvala. — Ker me moji številni prijatelji dan za dnevom poprašujejo glede mojega zdravstvenega stanja, jim javim tem, da mi gre glede srčne hibe od dne do dne na boljše in da se mi je tudi bolezen na nogi že zdatno zboljšala. Za to ginljivo sočutje se prav vsem in vsakemu posebej tem potom srčno zahvaljujem, želeč in proseč Boga, naj bi vsacega mojih prijateljev obvaroval dolgotrajne in mučne bolezni, kakoršno moram trpeti jaz. Bolezen pa mi je, hvala Bogu, te dni odlegla in sicer vsaj toliko, da ne čutim več hudih bolečin. V nadaljni momento in priporočbo bivam zahvaljujoč se vsem dajnim in bližnjim prijateljem udani M. Vales, kurat, v zač. pokoju, Franc Jos. tekališče št. 40.

Na manifestačnem shodu slovenskih vseučilišnikov na Dunaju sprejela se je tudi resolucija, s katero se protestira, da bi se laški pravni kurzi iz Inomosta premestili v Gorico ali pa v Trst.

Pretep med nemškimi in italijanskimi visokošolci. — V Inomostu je prišel v soboto svoja predavanja o narodni ekonomiji v italijanskem jeziku novo imenovani vseučilišni profesor dr. Lorenzoni. Začetek tega predavanja so hoteli italijanski visokošolci proslaviti s tem, da so se v polnem številu zbrali v dotični dvorani. Bilo jih je kakih 80. Nemški dijaki pa hoteli so tudi stopiti v dvorano, ali jim je to zabil rektor. Predavanje se je potem pri zaprtih vratih vršilo mirno in še le po predavanju, ko so italijanski dijaki zapustili dvorano, prišlo je med njimi in med nemškimi dijaki do hudega pretepa. Nemški dijaki pričakovali so namreč Italijane na hodnikih in ko so šli ti mimo, začeli so Nemci peti „Wacht am Rhein“, na kar so Italijani začeli peti italijanske pesmi. Najprej je prišlo med njimi do prepira, potem do psovanja in konečno do pretepanja s palicami in bokserji. Ranjenih je bilo na obeh straneh več dijakov. Ko so se nekoliko oklestili, nastopila je policija ter jih razgnala in nekatere tudi zaprla.

Prva hrvatska razprava v Rovinju. — Dne 9. t. m. vršila se je pred rovinjskim sodiščem, kakor prvi instanci v civilnih stvareh prva hrvatska razprava. Na tej razpravi so rabili edino hrvatski jezik: ves sodni dvor, stranke in odvetnika. To je bil menda prvi slučaj izključno hrvatske razprave v Rovinju. Nadejamo se, da bo imel mnogo nasledkov.

Nesreča na morju. — Ob dalmatinskem obrežju je parnik „Grandosa“, na katerem sta se vozila črnogorski princ Danilo in njegova soproga, trčil ob avstrijsko ladjo „Groß Wurmbrand“, ki je vozila s polnim parom. Parnik je nekoliko poškodovan, a če bi se to zgodilo trenutek prej, bi ladja parnik potopila v globine.

V najem se odda pod zelo ugodnimi pogoji enonadstropna hiša z vrtno ob šempeterski cesti v Št. Petru. Natančnejše se poizve pri tamšnjem županstvu.

Glasovir

v dobrem stanu je na prodaj po nizki ceni. Kje? pove upravništvo „Gorice“.

Razglas.

Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Goričici, bo dne 25. in 26. maja t. l. od 8. — 12. ure dopoldne pouk o ceplenju trt na zeleno. — K pouku se vabijo vsi ukaželjni trtorejci, ter se prosi, da prinesejo s seboj nož za ceplenje v zeleno.

Vodstvo slov. odd. del. kmet. šole
V. Dominko
vodja.

Naznanilo!

Podpisani si usojam naznanjati slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da prevzamev vsled smrti svojega očeta vodstvo in oskrbovanje starodavne gostilne

„Pri Golobu“
na voglu ulice „Morelli“.

Skrbel bodem, da bode tudi v bodoče postrežba vsestransko solidna, kakor je bila doslej.

Leopold Reja.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporoča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih sukenj. Cene prav solidne!

urar c. kr. državnih
železnic, Gosposka
ulica š. 25, Gorica,

priporoča svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih najboljših švicarskih ur in ure gld. tižic po najnižjih cenah, posebno v času sv. BIRME. Pozor! torej!

20 naprej, za gospodične in sicer zlate od 11 gld. naprej. Sprejema tudi v popravilo vsakovrstnih ur. Vsako popravilo garantira eno leto. — Delo solidno. Se priporoča svojim e rojakom.

Nova zaloga pristnih vin.

Andrej Abuja,

v Gorici, Križne ulice (Via della Croce) šte. 4.

priporoča zasebnikom, krčmarjem in drugim svojo zalogo belih in črnih vin po zmernih cenah. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici v sodih po 56 litrov naprej. — Na zahtevo pošilja tudi uzorce. — Postrežba poštena in točna.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini šte. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istarskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno Postrežba poštena.

Po vsestranskem prevdanku in preskušnji se bode vsakdo prepričal, da se kupuje pri trdki

—: J. Zornik, Gorica —:

Gosposka ulica 7, zmiraj najbolji najlepši in temu primerno najceneje blago. Posebno pa:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove svile zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podlage, sukanec, svila, gumbi, vezanja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najbolje vrste, jopice za hribolazce; kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznano najboljih modercev vsake cene.

Za birmarce

in otroke; rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice: vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakvrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Pri svetem Antonu Padovanskem

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in nešteto nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križčev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetlic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezanja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročnje se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Velika zaloga šivalnih strojev vsake vrste za šivilje, krojače in čevljarje.

Edino zastopstvo

Pffafovih šivalnih strojev,

kateri so svetovnoznani na trpežnosti in dobroti, ter so najsposobnejši za vsake vrste del, kakortudi za vezanje, rekamiranje, so edini, ki se jamčijo za 10 let.

Konkurenca je pri nas izključena in nemogoča!!

V zalogi imamo tudi

BURSKA DVOKOLESA

ter

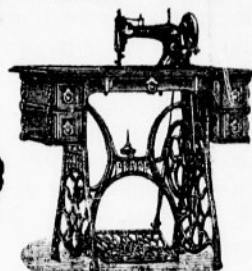
angleške „Helikal Premier“, in „Regent“.

Cena je od 180 K naprej.

Prodajata tudi slamoreznice in stiskalnice, puške in samokrese vsake vrste. Komat šivank za šivilje stane v Gorici le 70 v. Edina meh. delavnica za popravo šivalnih strojev in dvokoles

Za obilno naročbo se priporočata sl. občinstvu udana

Saunig & Dekleva,
ulica Municipio št. 1.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. šte. 11.

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja dob rezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga
stavbenih nositeljev

v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po jako snižanih cenah!

Pozor!

Eno kronske nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri nju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Od 17. do 23. maja,

II. potovanje po slikovitem Tirolskem. Na potovanju po dolini Lojzahe, Vrh Cuga itd., itd.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepote.

Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

„Krojaška

zadruga“

Gorica,

Gosposka ulica št. 7.

Ravno došle

so zadnje novosti raznega krojnega blaga za spomladansko in letno sezono, kakor: Volne, perkal, Oksfort, Batist, satin, Zefir, svilo za prti, Tennis, Pique bele in barvane. — Moška sukna po vsaki ceni in veliki izberi. — Nadalje ima bogato zalogo platna, Chiffona in prtenine, hlačevine, volnene odeje, koftov, bombaževine, žepnih rut, robcev, ovratnikov, naprsnikov in raznih drobnin.

Preproge, zagrinjala in pogrinjala iz volne in bombaževine. — Tudi se še naznjanja slavnemu občinstvu, da se razproda vse od prejšnjih sezon zaostalo blago pod lastno ceno.

Na zahtevo stranke pošiljajo se uzorci poštne prosti hitro in točno.

Konečno se naznanja slavnemu občinstvu, da so cene tudi vsemu novemu blagu tako nizke, da se ni bati nikake konkurence!

Cene so stalne!

Zdaj se nudi rojakom v mestu in na deželi prilika za pošteno in solidno postrežbo!

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglaševanje in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglaševanje se računa po petstokratni in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

O krdelskih jezikih naše mnogojezične armade.

»Naj hvalijo vsi jeziki
Gospoda vojnih trum!«
Psalm.

Avstrijski službeni pravilnik za pešstvo § 11. ima za geslo te velevažne besede: »Ni dovolj, ako si zna častnik pri podložnih pridobiti spodobno spoštovanje in v službi potreben ugled, ampak on jim mora vdihniti tudi naklonjenost in zaupanje; torej ob vsaki priliki naj se kaže prijaznega moštva, naj se z vojniki često zaupno pogovarja, zaslužne naj očitno pohvali, vse pa naj v težkih dogodkih tolaži in spodbuja, da jim njih osodo skuša olajšati, naj za nje skrbi ter jim v obče kaže prijazno sočutje!«

Še se pisec tega spominja, kako so Napoleonove vojne in vojne v Krimu (1855.) in v Lombardiji (1859.) postavljali francosko armado v očeh sveta nad vse evropske armade. Četudi nismo brezpogojno tega mišljenja, vendar francoska armada, kakršna je bila še pred nemško-francosko vojsko 1870-71. l., zasluži vse naše občudovanje; strokovnjak pa vleče na dan vzroke njenih vrlin, ter jo primerja z ono, katero mi ponosno »Svojo« imenujemo. Lastna skušnja in naziranje na vojnem polju in v miru, daljše skupno bivanje z francoskimi četami, je pa naše avstrijske častnike prepričalo, da tiste ne prekašajo niti s telesno močjo niti z moralnim pogumom, najmanj pa ne z znotranjo vrednostjo avstrijskih krdel, in da nasproti poslednji njena moč poglavitno obstoji v tem, da govoré francoski častniki in vojniki eden in isti jezik. — Ta skupni jezik francoske armade se ne dá z nobeno drugo vojaško vrlino odvagati. Vendar pa vsaj nekoliko bi se dalo nadomestiti to nedostatnost pri nas s tem, da bi znali vsi častniki polkovni jezik svojih podložnih vojakov, ako hočejo svoje službene dolžnosti prav spolnovati. Sicer kako je mogoče možu-vojaku vdihniti naklonjenost in zaupanje, ako se ne umeva njegovega materinega jezika?

Moj prijatelj, višji štabni zdravnik, mi je pravil, kako veseli so bili bolni vojniki v neki bolnišnici, v velikem mestu, ko je vsacega posameznega v njegovem materinem, hrvaškem jeziku nagovoril. Moštvo tega polka je veljalo, kakor da je isto po večini madjarskega jezika; ali

brž ko jih je rodoljubni zdravnik nagovoril v hrvaščini, ni nihče več hotel znati madjarskega, marveč vsi so mu veselo odgovarjali le v hrvaščini.

Posebno je to potrebno v vojni. Kdo more popisati električni učinek, katerega naredijo krepke umevne besede na moštvo pred sovražnikom, kdo ne pozna velike moči, s katero upliva materni jezik na vojake? Vsakdo mi bo gotovo pritrdil, da pri naši mnogojezični armadi bi moralo veljati načelo: »Častnik mora biti brezpogojno in v vseh razmerah kós jeziku svojih podložnih!«

Že v miru je krivo nepoznanje polkovnega jezika, da častnik ni zmožen svoje službe oskrbovati z isto vnetostjo, kakor to zahtevajo razni predpisi. Zato pa je bil in je vreden vse pohvale naš nepozabni in prvi vojaški pisatelj, pokojni Andrej Komel pl. Sočeban, da je spisal toliko podučnih in vojaških knjig za slovenske vojake, v kolikor mogoče dobri slovenščini. Še malo pred smrtjo mi je ta vpokojeni c. in kr. major pisal, da tudi v pokoju ne more biti brez dela in pisateljevanja za slovensko vojaštvo, katero je toliko ljubil. Spisal je med drugimi knjigami za vojake, tudi za častnike potrebno slovensko-nemško slovnico (založila tiskarna sv. Mohora v Celovcu), tako, da se zdaj nihče ne more s pravico pritožiti, da se ne more tega tako »težkega« jezika slovenskega naučiti, kakor so se lahko preje izgovarjali.

Že v mirnem času je to neznanje polkovnega jezika dolgočasno za častnika, še posebno pa, ako mora n. pr. v zimskem času po 2 krat na dan biti navzoč v šolah za moštvo, pa ne umé niti besede, kar govori mesto njega podčastnik, med tem ko stoji on tam kot »lipov bog«. Pred sovražnikom pa je ta nevednost navadno kar osodepolna. Na predstražah, pri obhodni straži in izpostavljenju, se ne najde vselej tolmača, in vsaka nova postojanka donaša nove nepravilike. V metežu bitke, ko se vrste redčijo tu ne začenja več vlti ali vpiljeni nemški poveljniški jezik, tedaj je treba, da se častnik poslužuje najkrepkejših, najprisrčnejših besed v jeziku, katerega govori moštvo;

*) Zato nam je dal v času vojne 1859. neki (nemški) profesor (I. M. na R.) prosto nalogo: »Nagovor vojskovodja pred bitvijo na svojo armado!« Pisec.

kajti vstrajanje v ognju in predrzni napad na sovražne vrste bajonetov*) se ne dá doseči z (nemškim) poveljniškim jezikom, kakor, če je še sicer mogoče, se dá zgubljene pogum le s krepkimi izrazi v materinem jeziku zopet povzdigniti. To nam pričajo razni dogodki v bitkah, zlasti v vojni s Francozi 1859. na Laškem, da so višji poveljniki, ki so znali dobro jezik svojega moštva, že onehujoče batalijone, z njih navduševalnimi besedami, zopet ustavili in jih zopet vodili proti sovražniku, med tem ko je bil neki štabni častnik, čegar batalijon se je po ponesrečenem naskoku razpršil na vse strani, ves obupan, ker ni znal poleg nemškega »Halt!«, — nobene moštvo umevne besede predstaviti — in niga zaradi tega mogel več ustaviti. In kolikokrat ni izid bitve odvisen od prav malenkostnih reči?!

Res je pa, da se je ta nedostatnost zadnje čase vendarle spoznala in se od nekaj let sem bolje skrbi, da morajo znati vsi častniki več ali manj svoj polkovni jezik. Nepoznanje polkovnega jezika je bila velika nedostatnost še do pred malo časa, da, skoraj največje zlo avstrijske armade, kateri se je kolikor toliko odpomoglo, četudi ne še v polni meri, kakor nam to spričujejo kontrolni zbori, pri katerih se ne smejo vojniki drugače oglašati, kakor s »hier«! Ne vem, ali bi se temu čudil pokojni »Dreja solkanski« (A. K. pl. Sočeban), ki je pri kontrolnih zbiorih karal slovenske vojake, ki so se oglašali s »hier« mesto s »tukaj«, ker je vedel, da ne znajo nič nemškega!

To je po mnenju mnogih le zaničevanje jezika moštva, kar pa ne upliva dobro na priseženo zvestobo vojaka, marveč mu pusti le neko tiho ogorčenost v srcu, zlasti pa v današnji dobi boja, boja za jezikovno ravnopravnost!

Zato pa je potrebno, da se polki, v katerih bivajo po 2 ali 3 narodnosti, ločijo v batalijone in kompanije po njih jeziku, in to ločenje bi imelo najboljši upliv na službo in vojaško izobrazbo in bi se to dobro splačalo.

Pa ne le, da je to službi koristno,

*) Ker beseda »bajonet« izhaja iz mesta »Bayonne« na Francoskem, kjer so najprej začeli natikati bodala na puške, se lahko tudi v slovenščini rabi izraz »bajonet« mesto bodalo! Pisec.

da ne bode nikdar in nikoli takšne vojske napovedoval ali jo podpiral. Ravno to zanikanje je Pija IX. pripravilo ob populariteto (prijaznost pri ljudstvu), toda zmage Radetzkyjeve, ki je dal 7. avgusta prekucijsko ognjišče Bologno pogenerala Welden-u (ki ima svoj spomenik v Gradcu), zasesti, so obetali tudi cerkveni državi, da se bodo zadeve drugače zasukale.

Pij IX. je poklical grofa Rossi-a, rojenega Italijana, ki se je na Francoskem povzdignil od profesorja do grofa, do državnega svetnika in përa, naj osnuje ministerstvo (18. sept.). Taisti je tudi kazal trdnost in voljo konec storiti prekucijskemu vladanju, toda dne 15. novembra ga je nekdo na dan otvoritve zbornice na stopnicah z umetno vrženim bodalom umoril. Naslednji dan je pridrla velika množica pred kvirinal, zahtevajoč od papeža demokratično ministerstvo in njegovo pritrdjenje k ustavodelnemu zborovanju za vso Italijo. On je odpovedal oboje in zdajci so padali streli v okna njegove palače; tajnik Palma je bil ubit, rimski papeževi vojniki

ako razumeva častnik svoje vojake in ti svoje častnike; k temu se pridružijo še druge višje koristi, kakor je n. pr. pravičnost v prvi vrsti. Mesto vsakterega dokaza, navajamo le dejstvo, da na tisoče vojakov ni razumelo vojnih členov, ker se jim niso taki prečitati v njih jeziku — saj pred leti je bilo tako — in vendar se jih je kaznovalo z vso strogostjo v slučaju kakega prestopka.

Tudi politični oziri v tem nekaj veljajo. Vojaki bi svoje njih jezik govoré častnike bolj ljubili in bolj veselo služili, zlasti pa, ako bi jim poleg tega dajali tudi v spoznanju vere dobre izglede, kakor je to storil pok. Radecky, kateremu ni nadevala armada zastojni imena: »Oče Radecky!« Ker je pa v enotni armadi potreben tudi enoten službeni jezik in je ta mogočno zvezno sredstvo raznih življenj, se ne bojimo opozoriti občinstvo, da radi te neobhodno potrebne vezi nem. armadnega jezika, ne tvorimo nikakor nemške, pač pa samo veliko avstrijsko armado! M. V.

Dopisi.

Iz Rodika. — Če bi hotel pisati županov životopis, povedal bi vse od kraja, kako je postal goreči železnični čuvaj, in kako je moral zapustiti železno ter se podati na kamenito cesto, kako si je potem nabiral po svetu razne »liberalne« in demokratske znanosti, kako je prišel domov s polno glavo učenosti in modrosti in vsled teh lepih lastnosti zasedel v Rodiku županski stol, katerega je tiščal blizu 10 let tako, da je mislil, da ima nanj že lastninsko pravico, kako se mu je ta stol zmajal, kako je šel zopet po svetu, da bi se izpopolnil in okristil z novodobnimi lib. »naprednostimi«, jih potem obračal v prid svojim sovaščanom, kako se je vrnil zopet s polno brado paragrafov in »naprednjaških« načel i. t. d. Toda njegova izvanredna »skromnost« mi brani opisovati čez 50 let dolgi tek njegovega slavnega in zaslužnega življenja. Tudi me je strah, da ne bi svet zvedel za dragoceno »perlo«, ki je skrita v Rodiku v osebi našega g. župana, ter nam jo kdo ne odnesel, kajti kjerkoli je bil, povsod so ga baje čislali ter se zanj potegovali in od nikoder ga niso hoteli pustiti. Zato opuščam životopis

ostalo papežu ničesar drugega, kakor imenovati zahtevano demokratično ministerstvo ter vprašanje glede ustavodelnega zborovanja za Italijo izročiti zbrani zbornici. Stražili so papeža kot jetnika in kdo ve, kaj neki bi se mu bilo pripetilo, ako bi se ne bil rešil s pomočjo bavarskega poslanika, grofa Spaura, preoblečen v noči od 24. na 25. novembra v Neapolitansko, kjer je v trdnjavi Gaeti na vabilo neapolitanskega kralja svoje začasno bivališče postavil, odkoder je proti nasilstvu v Rimu razglasil slovesni ngovor.

Zdaj je Mazzinova stranka vriskala od veselja v Rimu. Dne 11. decembra l. 1848. se je ministerstvo spremenilo v začasno vlado, rimske zbornice so bile razpuščene in 5. februarja je bila sklicana postavodajna skupščina za Italijo v Rim, ki se je zato imenovala »Costituente Romana«, ker je imel Rim postati stolno mesto Italije. V Toškani, katere nadvojvoda Leopold II., je moral napovedati vojno avstrijskemu cesarju, za kar so se Toškanci pokorili na Curtatom,

LISTEK.

Spomin na 55-letnico ustaje v Milanu in hrvatsko junaštvo v istej.

(»Et meminisse juvat«, Spisal M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Do Benetk je priboril Radetzky cesarju lepo kraljestvo ter je zdaj začel oblegati to otoško mesto, ki je razglasilo dne 10. avgusta zopet »republiko sv. Marka«, ter se je dalo vladati od zgovornega ljudskega zagovornika Conte Manina, v čegar začasni vladi je bil tudi znani hrvatski pesnik Tomaseo-Tomažić, dalmatinski Hrvat, ki je, kakor znano, hotel Hrvate-graničarje odtrgati od zvestobe do cesarja. Manj truda pa več nevolje je napravil maršalu v Nizzi rojeni, malo pred laško ustajo iz argentinske republike došli general Garibaldi, vodja laških prostovoljcev — med temi se je nahajalo celo več v moško oblečenih žensk-Amazonek. Ta se namreč ni nič zmenil za premirje, marveč je ušel v kanton Tessin ter zopet udrl v Lombardijo.

srajčniki v pogorju med Dolgim in Komskim jezerom, v malih trumah. Toda pri mestu Varese je bil poražen in komaj je sam ušel zopet v kanton Tessin, odkoder je šel v Rim načelovat ustaji proti papežu Piju IX.

Tukaj so se razmere posebno čudovito zasuknile. Dne 21. marca l. 1848. je strgala laška druhal avstrijski grb pri avstrijskem poslaništvu v »Palazzo di Venezia«, — menda zato je tisti zdaj pod streho visoko obešen, kakor ga je videl pisec tega osebno l. 1881. ob velikem slovanskem romanju — ter je zahtevala z burno silo, da naj papež Pij IX. Avstriji vojsko napove in da naj tisti pritisne pečat sv. vojske in blagoslovi njih zastave. Katoliški cerkvi sovražni in lažnjivi zgodovinarji — Geschichtverdreher — pišejo o tem tako, kakor da je Pij IX. res tem zahtevam nerazsodne druhali vstregel, kar pa je zgodovinska laž, celo v našem državnem zboru pred par leti sijajno pobita. Pij IX. se je namreč na to burno zahtevo dne 29. aprila izjavil z odločnimi in dostojnimi besedami.

tega „velikega“ moža in pribijem mu tu v čast in zaslužni spomin le nekaj potez iz njegovega delovanja v zadnjem času.

Zakaj pa je bil izgubil g. župan pred kakimi 7 leti županski stol? Kriva je bila naša nehvaležnost in pa sedanja zabitost. Takrat namreč še nismo znali dovolj ceniti „požrtvovalno in neutrudljivo“ prizadevanje g. župana, da bi nas osrečil s po železnici in po svetu pobranimi zveličanskimi nauki, s katerimi je hotel oblagodariti svojo rojstno vas, in sicer popolnoma nesebično, z edinim razločkom, da se je on precej debelel ter iz ljubezni do nas potrpečljivo nosil težo, mi pa smo bili vedno bolj kumerni. Četudi smo videli, koliko si beli lase in brado le zavoljo nas, vendar nismo imeli zmisa za svojo lastno srečo. Bili smo takrat še zabiti, nepristopni vse osrečujočim županovim načelom. Dali smo mu brco, in on je šel potrtega srca nad črno nehvaležnost zopet po svetu. Še danes mi je živo pred očmi, kako je stresal prah se svojih nog in se je slovesno zarotil, da s takimi zabitimi nazadnjaškimi ljudmi neče imeti nikdar več posla. Povsod, kjerkoli je bil, da so ga čislali celo veliki gospodje, in znali oceniti njegove velike sposobnosti in zmožnosti, doma pa naj bi se ukvarjal in grenil življenje s nevednimi reveži! Kaka tri leta je res držal trdni sklep, in strašno se mu je zameril, kdor mu je le omenil župansko čast v Rodiku, njemu, ki je ugoden za županski stol na Dunaju. Toda počasi se mu je tam nekje na severu ohladila nekoliko pravična jeza. Vrnil se je domov. Naveličal se je „dobrot“ po svetu in je želel zopet „trpeti“ za svoj mili kraj. Že takrat se je hotel zopet „žrtvovati“ za narod in postati župan nas zabitih Rodičanov, da bi nas vendar enkrat razsvetil z nekje med nemškimi protestanti pobranimi svetilkami. Toda nismo bili žalibog še zreli za njegove lib. nazore in raje smo imeli tri leta z županstvom „smolo“. Česar ni dosegel s svojimi redkimi zmožnostmi in zlasti z izvrstnim poznavanjem paragrafov, pripravi mu je „smola“ z „oberžupanom“ vred. (Dalje pride.)

Politični pregled.

Državni zbor.

V petkovi seji se je vršila razprava o odgovoru naučnega ministra na interpelacijo glede izgedov na dunajski politehnik. Krščanski socijalni in konservativni poslanci so zagovarjali katoliško misleče dijaštvo, ki mora imeti na avstrijskih vseučiliščih isto prostost, kakoršno imajo drugače misleči dijaki. Nemški nacionalci pa so žugali s svojim „Proč od Rima“ in so psovali po svoji lepi navadi na desno in levo. Tako je Vse-nemec Berger imenoval slovanske dijake na dunajskem vseučilišču duševne proletarce. Posl. Plantan je tega predzreža v svojem stvarnem popravku odločno zavrnil. „Sl. zveza“ pa je sklenila, da vloži po posl. Bianchiniju sledeči nujni predlog glede dogodkov na Hrvaškem:

Firenzi je nastalo začasno brezvladje; enako se je spuntala mestna druhal v Livornu in drugih mestih, dokler ni bil nadvojvoda meseca februarja primoran pobegniti, kakor Pij IX.

Bitka pri Novari 23. marca in predaja Benetk 22. avgusta 1849.

Dne 1. januarja 1849. je izobčil Pij IX. Rimljane, kateri bi se udeležili „Costituente“, kar pa ni zaustavilo teka prevratu. Rim je postal zbirališče najpredznejših in brezverskih rovarjev; tudi Garibaldi, kakor je bilo že zgoraj omenjeno, se je semkaj podal ter bil izvoljen višjim poveljnikom; 5. februarja so odprli „Costituente“ in dne 9. je razglasila ista republiko. Enako se je vršilo v Toškani. Veliki vojvoda se je odtegnil z begom strahovanju 7. februarja, 8. se je ustanovila začasna vlada (Guerazzi, Montanelli, Mazzoni) in 18. je bila razglašena republika. Za Karola Alberta so bile te ustaje osodepolne; iste so seveda izrekle svojo jezo proti Avstriji in sklenile poslati 30.000 mož za otetbo od oblake Benetk in se bile v tem smislu

„Krvavi dogodki, ki se vrše že šest tednov na Hrvaškem, jako slabo vplivajo tudi na tostransko polovico države. Na Hrvaškem zapirajo, preganjajo in že obešajo ljudi, ki se ne upirajo državnim zakonom in napravam, marveč le zahtevajo, da se izvršujejo in spoštujejo od presvetlega vladarja potrjeni zakoni. Naravno je torej, da dogodki na Hrvaškem in v Slavoniji ter postopanje hrvatskega bana, ki kršijo pravice lojalnega naroda in tako tirajo v boj mej slovanskim prebivalstvom na jugu države, osobito v Dalmaciji, kjer so še živi stoletni spomini in ozke naravne zveze po krvi, vznemirjajo duhove. Z interpelacijo z dne 1. maja t. l. smo gospoda ministrskega predsednika opozorili na posledice krvavih dogodkov na Hrvaškem; toda prevzvišeni gospod ministrski predsednik je — kar je neumevno — odklonil vsak odgovor. A mi smo prepričani, da bi bil gospod ministrski predsednik pomiril razburjene duhove, ko bi bil sicer oziral se na kompetenco ogrske vlade, vendar pa brez strahu v odgovoru pokazal, da v Avstriji ne moremo mirno gledati, ako onkraj Litave izpodkopujejo ugled skupne države ter neusmiljeno zatirajo hrvatski narod, ki si je pridobil toliko zalug za državo. Toda zgodilo se je ravno nasprotno. Gospod ministrski predsednik je molčal, in ta molk je nemilo dirnal na jugu države, osobito pa v Dalmaciji, kar so dokazale velike demonstracije v Splitu dne 10. t. m. Ta molk pa je tudi bana grofa Khuena vzbudil, da je raztegnil svojo samostojnost tudi v državno polovico. Policijski agentje bana grofa Khuena so prišli v Ljubljano, da stikajo po Hrvatih, ki so na sumu, da so dali v Ljubljani tiskati javne oklice, ki niso naperjeni proti varnosti države, marveč proti tiranstvu. Te naklepe hrvatskega bana pa podpirajo tudi avstrijska sodna in upravna oblastva na jako čuden način. Ne da bi imeli najmanjši dokaz, so sodno preiskavali v ljubljanskih tiskarnah, ker je ban tako želel. Ker je to početje protizakonito in protustavno ter more še bolj razburiti duhove, zato predlagamo:

Visoka zbornica skleni:

1. Vladi se naroča, naj takoj potrebno ukrene, da se odstranijo v Ljubljano od bana poslani tajni agentje in onemogočijo take preiskave.

2. Vlada se pozivlja, da naznani vzroke, zakaj so se vršile preiskave v ljubljanskih tiskarnah.

3. Vladi se naroča, naj stori potrebne korake, da se poleže mej slovanskim prebivalstvom na jugu države opravičeno razburjenje vsled nasilstev na Hrvaškem.

Interpelacija,

katero je stavil dr. Šusteršič in tovariši minoli teden v posl. zbornici v zadevi obsodbe „Slovenčevega“ odgovorn. urednika Rakovca in dr. Lampeta, se glasi takole:

Nedavno obsodba „Slovenčevega“ izdajatelja dr. Lampeta in urednika Ivana Rakovca, je vzbudila opravičeno začudenje. Obsojena sta bila vsled prestopka proti varnosti časti vsled tožbe drž. in dežel. poslanca dr. Ferjančiča. Predmet tožbe je bil popravek, ki ga je prvoimenovali interpelant objavil v „Slovenca“. Ta popravek je bil namenjen za uradno „Laibacher Ztg.“, ki je nesrečno in tendenciozno poročala o burnih razpravah v kranjskem dežel. zboru in dotičnih dogodkih in je označeni popravek odklonila. Istodobno je dobila glede iste

zaveznice kralja; ali republikansko mišljenje se je bilo razširilo tudi v njegovem lastnem kraljestvu, posebno v Genovi (la superba — ošabna) in v nevarnost bi bila došla njegova krona, ako bi zopet ne šel v vojno proti Avstriji. Garibaldi je navadno začel vojno z razglasiti in vpitjem proti ptujcem: „Fuori lo straniero“ itd.; v Genovi in v Turinu je pa odmeval klic na vojsko proti „divjakom“, kakor so zvali vse Avstrijce. Že onih mnogo tisočev beguncev, ki so po predaji Milana sledili poraženi vojski, so bili pripravljeni na najhujše proti kralju. Njegov minister Gioberti je hotel sicer v Toškani in v cerkveni državi posredovati z enim sardinskim krdelom pod Alfonzom della Marmora; pa moral je to misel opustiti, ter se raje preje odpovedati ministerstvu, kajti kako bi mogle čete varuha italijanske prekucije postopati proti italijanskim prekucuhom? Na vojno je Karol Albert vedno mislil, to pričajo velike orožne priprave, njegove vojne ladije v adrijskem morju, dalje to, da je dovolil lombardskim beguncem izveržati sardinske politične pravice

zadeve popravek tudi dunajska „Reichswehr“, ki ga je točno objavila. Dotični odstavek v popravku, ki je bil pravi predmet tožbe, je obsegal resnično poročilo o burnih sejah v kranjskem dežel. zboru dne 21. in 23. junija 1902, kar zatožnica izrečno prizna. Te obravnave v dežel. zboru so bile javne, zato pa resnična poročila po § 28 tiskovnega zakona, (zadnji odstavek), niso kaznjiva. Navzlic temu je poslanec dr. Ferjančič, ki se je po onem poročilu čutil žaljenega, vložil tožbo proti „Slovenca“, a ne tudi proti listu „Reichswehr“.

Izdajatelj dr. Lampe in urednik Rakovec sta, sklicevaje se na § 28 tisk. zakona, vložila proti zatožbi pritožbo, katero pa je c. kr. višje sod. v Gradcu zavrnilo. Ljubljansko porotno sodišče je nato oba zatoženca krivima spoznalo, in dr. Lampe je bil obsojen na šest mesecev, Rakovec pa mesec zapora. Pritožbo ničnosti je c. kr. kasacijski dvor zavrnil. Te razsodbe bistveno omenjujejo interpretacijo zadnjega odstavka v § 28. tiskovnega zakona ter se ne ujemajo z dosedanjim prakso. S tem pa je ustvarjena za vse časopise prava negotovost, ki se mora v skupnem interesu čimprej odpraviti. Ako je ona omenjena interpretacija § 28. tisk. zakona resnična, potem sta oba obsojena urednika žrtvi posledje splošno razširjene pravne zmote, ki se mora v tem slučaju tembolj opravičiti, ker je njima za objavo izročil dotični članek prvopodpisani interpelant, torej jurist. Podpisani zato vprašajo gospoda voditelja pravosodnega ministerstva: 1. Kaj hoče Nj. prevzvišenost ukreniti, da se odstrani pravna negotovost glede interpretacije zadnjega odstavka v § 28. tisk. zakona? 2. Ali hoče Nj. prevzvišenost preskrbeti, da omenjena ne bodeta nosila posledic te opravičljive pravne zmote?

Pravni odsek posl. zbornice

je sklenil, da se povspeši zakon o vreditvi plač avskultantom in pravnim praktikantom. Ta odsek je tudi sklenil predlagati, da se poslaniške diete izločijo iz eksekucije.

Afera Appony.

Ker ni ogrski min. pred. pl. Szell popolnoma zadovoljen s predsednikom ogerskega parlamenta grofom Apponyjem, ker se mu zdi, da je grof Appony preveč naklonjen opozicijskim strankam, zgodilo se je na zadnjem dvornem plesu v Budimpešti, da je cesar nekako preziral grofa Apponyja, čemur v dokaz služi to dejstvo, da ni vladar na omenjenem plesu z grofom Apponyjem spregovoril niti besedice. In res je, da je bil grof Appony zaradi tega tako užaljen, da je zapustil dvorni ples že pred odhodom vladarja. To zadevo so hoteli spraviti tudi pred ogrski parlament. Ker bi znala ta zadeva v ogrskem parlamentu povzročiti jako mučne prizore, govori se, da se ta namera opusti ter da bo de Apponyjeva afera rešena s tem, da ga vladar vzprejme v posebni avdijenci. Naj mimogrede omenimo na tem mestu tudi to, da je vzbudilo občno pozornost dejstvo, da je prestolonaslednik na omenjenem dvornem plesu govoril skoro izključno le s plemiški, pripadajočimi h katoliški stranki.

Hrvaška deputacija pri cesarju.

Številna deputacija najodličnejših Hrvatov iz Hrvatske, pojde v kratkem k cesarju na Dunaj, da mu pojasni, kako impertinentno napačno popisuje ban po-

kakor tudi njegove prošnje za francosko in angleško pomoč itd. Pa on bi bil odložil rad še nekaj časa vojsko, da bi se je mogel lotiti tem bolj oborožen.

Toda po razglasenju republike v Rimu in Toškani, je on moral začeti boj, sicer bi bil doživel, da bi se bilo najnevarniše orožje laške prekucije obrnilo proti njegovi osebi; zato jedne 12. marca l. 1849. odpovedal premirje, kar je avstrijska armada sprejela z največjim vriskom. Ona ni bila tako jaka, kakor piemonteska — bilo jih je na bojnem polju kakih 60.000 mož proti 80.000 Piemontezev — pa bila je polna goreče želje, da našeska sardinskega kralja za vso prihodnost tako, da se mu ne bo nikdar več zljubilo postaviti se h krivičnemu napadu proti cesarju. Ta mala, a krasna armada je bila polna zaupanja do svojega vojskovodja, dobro oborožena in v vsakem oziru na vojno pripravljena. Karol Albert je hotel s svojo glavno močjo iti čez Tečin naravnost na Milan, ker je menil, prevarjen po gibanju Radetzkeve armade in nevednih ogleduhih, da se ista umika proti Addi, ter da bode last-

ložaj na Hrvaškem. Ako deputacija ne bo sprejeta, tedaj bodo naprošeni jugoslovanski zastopniki v državnem zboru, da z vsemi dovoljenimi sredstvi si pridobijo avdijencijo in povedo Nj. Veličanstvu resnico o položaju na Hrvaškem.

Dogodki na Hrvaškem.

V nedeljo so se ponavljali velikanski izgedi skoro po vsem hrvatskem Primorju. Posebno pa v Dragi in v Senju, kjer je prebivalstvo pobilo okna raznih uradnih poslopij in strgalo z njih madjarske napise. Na večjih krajih uničili so tudi brzojavne zveze. Po železnicah se pa ni več varno voziti, ker postavljajo nanje izgedniki kamenje.

Bolgarska kriza.

Knez je vsprejel ostavko ministerstva in je naročil generalu reserve, Petrovu, da sestavi novo ministerstvo.

Dogodki na Balkanu.

Posebni dogodki v Balkanu teh zadnjih dneh ni zaznamovati. V Solunu bi bilo zdaj, sodeč po poročilih, še precej mirno, četudi živi tamošnje prebivalstvo v vednem strahu, ker ni niti sekunde varno pred novimi atentati. V Monastiru je bilo ubitih 36 kristijanov, ranjenih pa vse polno. Turčija je hotela navaliti vso krivdo monastirskih pobivanj na ustaše in na Bolgare in je v tem smislu tudi obvestila avstrijske in ruske kroge. Ruski in avstrijski konzul sta pa ravno nasprotno poročala, ter povedala, da so provzročili monastirska zlodejstva jedino le muzelmani. Sploh je zdaj dokazano, da vprizarjajo turški vojaki povsod, kamor dospejo, strašna grozodejstva ter da postajajo žrtve njih krvoločnosti tudi popolnoma nedolžni ljudje. Položaj v Macedoniji postaja od dne do dne nevarnejši. O kakih reformah ni danes več govora. Turčija razpostavlja mnogoštevilna krдела vojaštva po celi Macedoniji, posebno pa ob srbski in bolgarski mej. Ali danes je prepričan že vsakdo, da ni to vojaštvo nikakor namenjeno za to, da bi se z njegovo pomočjo izvedle reforme, ter napravila mir in red v Macedoniji, marveč da ima turško vojaštvo namen, bojevati se z onimi, ki bi hoteli Turčijo s silo primorati, da bi v svojih pokrajinah uvedla kake novotarije. Rusija in Avstrija sta o tem popolnoma prepričani. Navidezno pa bi radi nekako olepšali ves položaj na Balkanu, ker se bojita dejanski nastopiti. Je sicer res, da povdarjati Rusija in Avstrija povsod in pri vsaki priliki, da sta popolnoma za status quo na Balkanu, ali prepričani sta tudi, da jim to veruje malo kdo in da bi njuna intervencija lahko zanetila plamen po celi Evropi, čegar posledice so danes nepreračunljive. Zato pa koljejo, morijo in ropajo turška vojaška krдела po Macedoniji, kolikor se jim poljubi in ubogi kristijanski raji se danes še veliko huje godi, nego se je godilo poprej, ko sta prišli na dan Rusija in Avstrija s svojimi reformami. Macedonija je pač velikanska skleda strašno vroče kaše, pri kateri je prav lahko mogoče, da si zna marsikdo hudo opeči svoje prste.

V Bitoliji je bilo dne 6. t. m. splošno klanje Bolgarov. V Seresu so vsi bolgarski duhovni, učitelji, učenci in trgovci v zaporih; celo kmetje, ki pridejo na trg v mesto, se zapirajo. Vas Banica je požgana in prebivalstvo do zadnjega moža je pobilo. V okolici Džumaja so vsi kmetje zaprti. V vasi Gozjni Brod je batalijon Arnautov, ki počenja strašno grozovitosti.

nila velika ustaja, podpirana od njegovih krdel.

Pa stari, 81-letni maršal, je dne 20. marca prekoračil dolnji Tičin pri Pavii in na drugih krajih, ter na enkrat stopi ob desnem boku sovražnika, preden se je mogel ta le osvestiti, kako se je neki to vršiti moglo! Karol Albert se je moral vrniti ter je mogel le z eno dobljeno bitko svojemu nasprotniku za- braniti pohod v Turin. Vvodni spopadi so se pa za Sardinco prav nesrečno izšli; pri Mortani je general topništva D'Aspre popolnoma porazil dve piemonteski diviziji (21. marca), isti dan je pogl. podmaršal Wohlgemuth en sovražen zbor nazaj proti Vigevanu, kamor je prispel poljski general Chrzanowski (Kšanoški), ki je vodil kot višji poveljnik Karol Alberta vojno, z veliko močjo, pa dobljvi poročilo o porazu pri Mortari, je poslal vse bojne moči proti Novari, kjer je hotel v ugodni postojanki sprejeti glavno (odločilno) bitko.

(Dalje pride.)

Domače in razne novice.

Shod županov, podžupanov in njih povablencev na Goričici pri Rebku. — V četrtek dne 21. t. m. ob dveh urah popoldne se bo vršil na Goričici pri Rebku shod županov in podžupanov ajdovskega okraja, h kateremu se povabijo še drugi veljavni možje. Na shodu se bo govorilo o gospodarskih in občinskih zadevah.

Slavnost nemških turnarjev v Ljubljani. — Po „Slovenec“ prijavi smo, kakor so to storili tudi drugi slovenski listi, vest, da so za vzprejem nemških turnarjev v Ljubljani prispevale tudi nekatere osebe, pripadajoče slovenski inteligenci. Kakor rečeno, posneli smo to vest po „Slovenec“, ker je za slovenske razmere in za slovenski narodni ponos ljubljanske slovenske inteligence jako značilna, seveda ako je resnična. Ako pa ta vest ni resnična, potem je toliko boljše. Toraj posneli smo to vest po „Slovenec“, kakor posnemamo zdaj po „Sl. Narodu“ trditve, da ta vest ni resnična, ne da bi zamogli trditi, kdo ima prav, „Slovenec“ ali pa „Sl. Narod“. „Sl. Narod“ se je po svoji poljanski robati maniri zagnal v nas ter imenuje naš list glasilo Pajčarjevega lakaja dr. Gregorčiča. Ta psovka, ki ni nič drugega, nego podlo obrekovanje dr. Tavčarjevega glasila, za katero je on, kot odgovorni urednik „Sl. Naroda“, odgovoren, je v zvezi s člankom tega lista, v katerem se je trdilo, da je dr. Gregorčič ob času zadnjih državnozbornih volitev sklenil z dr. Pajčarjem neko zvezo na kvar Slovencev, vsled katere bi bil dr. Gregorčič prišel v državni zbor. Mi smo imenovali takrat onega, ki je zapisal v svojem članku ravno kar omenjeno trditev, da je podel falot, dokler ne dokaže, kje, kako, in kdaj je dr. Gregorčič z dr. Pajčarjem sklenil tako zvezo. „Narodov“ članek pa tega ni dokazal, ker ni mogel sploh tega dokazati, in je ostal vsled tega to, za kar smo ga proglasili. Zdaj pa še nekaj. Celjska „Domovina“ pravi, govoreč o slavnosti nemških turnarjev v Ljubljani, da je kranjski deželni odbor dovolil turnarjem kranjsko deželno gledališče za slavnostno predstavo. Mi in z nami vsi pametno misleči Slovenci, smo prepričani, da nima slavlje nemških turnarjev v Ljubljani nobenega drugega namena, nego izzivati Slovence v njih lastni hiši. Da bo pa to izvajanje izuatnejše, potrebujejo v ta namen tudi deželno gledališče. In to deželno gledališče dovolil jim je kranjski deželni odbor, v katerem imajo Slovenci večino. Zdaj bi pa mi radi vedeli, ali so vsi slovenski odborniki glasovali za to, da se dovoli nemškim turnarjem deželno gledališče, ali pa da so za to glasovali samo oni odborniki, ki spadajo k slovensko-nemški zvezi. Ako je poslednje res in bi bil za to glasoval tudi dr. Tavčar, potem se je dr. Tavčar prav res vedel, kakor lakaj barona Schwegla. Če je pa kdo sam lakaj, čemu očitati to drugim, ki niso lakaji!

Dr. Pajčarjevi lakaji v Ljubljani. — V št. 102. „Sl. Naroda“ z dne 11. maja 1903, čitamo med najnovejšimi vestmi tudi to-le: „V tovarni za celuloze v Piedimonte na Goriškem je zmečkai stroj 27-letnega delavca Bressana“. Znano je vsem onim, ki se zanimajo za slovensko reč, da hočejo naši Italijani prekrstiti vsa imena naših slovenskih krajev, vasij in trgov ter da pridejo vsaki čas s kako novo spako na dan. Posebno pa je znano, da se je županstvo v Podgori odločno postavilo proti temu, ko so začeli celo nekateri uradi rabiti mesto slovenskega jedino pravega imena za Podgoro, na novo izmišljeno in skovano spako: Piedimonte. Vsled protesta je c. kr. namestništvo v Trstu določilo, da se ne sme uradno Podgora nikdar drugače nazivljati nego Podgora, a nikakor pa ne Piedimonte. Naši Italijani, ki so vsi pod političnim vodstvom dr. Pajčarja, pa v svojih časopisih še vedno in dosledno rabijo za našo Podgoro po njih izmišljeno spako Piedimonte. Kakor dokazuje zgoraj navedena notica „Sl. Naroda“, pripadljalo je tudi glasilo kranjske narodno-napredne stranke Italijanom na pomoč s tem, da imenuje tudi ono našo Podgoro, Piedimonte. Potemtakem se nahajajo prav za prav v Ljubljani dr. Pajčarjevi lakaji in je bil zadnji napad na naš list v „Sl. Narodu“ pisan le z namenom: Ti rečem, da mi ne porečeš.

Občinske volitve v Kozani. — V soboto sta volila drugi in prvi volilni razred. V drugem volilnem razredu so zmagali nasprotniki stranke doseda njegajupana gosp. pl. Reye. V prvem volilnem razredu pa je zopet zmagala županova stranka. Tako je torej izvoljenih v občini dve tretjini starejših, pripadajočih stranki župana pl. Reye, jedna tretjina pa pripadajočih k nasprotni stranki. Natančnejših

liko nam je znano, da so bile volitve še precej burne in da bode najbrže že jutrajšnja „Soča“ strašno udrihala po g. pl. Reye, kajti večeraj predpoludne je pri „Jeleni“, najhujši nasprotnik g. pl. Reye, znani briski „kameleon“, nekemu „Sočinemu“ sotrudniku, pri kozarcu piva, pripovedoval o teh volitvah strašne „moritathat“, katere bode znani „Sočin“ sotrudnik zdatno po jedino le njemu lastni navadi gotovo živo pofarbal tako, da se bodo ježili lasje, razun plešastim, vsem onim, ki jih bodo brali. Da bi se pa preveč ne prestrašili in da bi jim tak nepričakovani strah ne škodoval na zdravju, opozorili smo jih že danes na ta strah, da se nanj nekoliko pripravijo.

Iz Volčjegrada nam pišejo: Mesto da bi nam Štefe in Janez odgovorila na dopis, katerega je priobčila „Gorica“ dne 28. aprila v zadevi oddaje dela za popravo naše cerkve, ter bi bilo občini lahko prihranjenih 677 K, je pa nekdo v „Soči“ napadel našega Metlikovica, ter ga hotel neumno osmešiti zato, ker se mu je pri neki naši luži dogodila mala nesreča. Možakarji, s takim neumnim, podlim smešenjem se ne pokrije onih 677 K, za kateri je pri zgoraj omenjeni oddaji bila odškodovana naša občina. Istotako se ne pokrije ta škoda, ako se družinske razmere pretvarja in se jih spravlja brez vsakega povičja na pobalinski način na dan. Ako bi hoteli posnemati mi te junake, povedali bi lahko marsikaj o nekemu, ki se je tako napil tujega vina, da je potem zašel v neko hišo in napravil tam toliko škode, da ga je stala več nego bi bila vredna jajca, katere bi zneslo 16 kokoši v 16 letih. No, tega pa mi nočemo storiti. Opomnimo pa, da se je v teku 20 let v naših lužah ponesrečilo že 7 oseb in da sta ostali v njih 2 osebi celo mrtvi. Temu so pa krivi mnogo gotovo tudi oni, kateri imajo skrbeti v občini za javno varnost in kateri bi bili morali že davno na to gledati, da se te luže zagrade.

Za udeležitev velike narodne veselice dne 1. junija t. l. v Ajdovščini-Sturliji so se do sedaj oglasila sledeča društva: 1. Pevsko društvo „Kolo“ iz Trsta z zastavo. 2. „Sokol“ iz Trsta z zastavo. 3. „Podporno društvo“ v Gorici z zastavo. 4. „Sokol“ v Idriji z zastavo. 5. „Podporno društvo“ Lokavec z zastavo. 6. Pevsko društvo „Lipa“, Slap z zastavo. 7. Pevsko društvo „Triglav“ Goče z zastavo. 8. „Društvo za podporo rokodelcev“ Ajdovščina z zastavo. Nadalje 9. „Glasbeno društvo“ v Gorici. 10. „Sokol“ v Gorici. 11. „Sokol“ v Idriji. 12. „Sokol“ v Prvačini. 13. „Sokol“ v Solkanu. 14. „Bralno pevsko društvo“ v Dornbergu. 15. „Tamburaško društvo“ v Dornbergu. 16. „Pevsko društvo“ Rihenberg. 17. „Bralno društvo“ iz Brji. 18. „Veteranski oddelček“ iz Kamenj. 19. „Bralno društvo“ iz Skrilj. 20. „Bralno pevsko društvo“ Dobravlje. 21. „Bralno društvo“ s Ceste. 22. „Prostovoljno gasilno društvo“ v Št. Vidu. 23. „Pevsko društvo“, Školj, Šmarije. 24. „Bralno društvo“, Hubelj, Ustje. 25. „Tamb. društvo“, Danica, Sturije. 26. „Bralno pevsko društvo“ v Ajdovščini. 27. Društvo „Edinost“ v Ajdovščini. 28. „Bralno pevsko društvo“ Vel. Žablje.

Misterijozno aretiranje. — V notici pod tem naslovom, katero smo priobčili v zadnji številki svojega lista, pisali smo, da so v petek zvečer aretirali nekega K., o katerem so trdili, da je medicinec. Danes pa popravljamo notico s tem, da povemo našim čitateljem, da K. ni medicinec, marveč da je bivši sedmošolec tukajšnje gimnazije. Izdajal se je pa sam za medicinca, onim kateri so mu hoteli to verjeti. Dalje smo pisali, da so aretirali tudi nekega Ž. jurista. Tudi Ž., katerega so aretirali, ni jurist, marveč le bivši petošolec tukajšnje gimnazije. Pa tudi ta se je bil rad predstavljati za jurista. Pri tej priliki naj opomnimo, da so večeraj zaprli še dve osebi, ki sta baje zapleteni v to zadevo, in sicer bivšega brivca L. in nekega B.

Otrok padel iz III. nadstropja. — 5-letni Ivan Ervat, stanujoč v ulici sv. Ivana v III. nadstropju neke hiše, spustil se je po vrvi čez okno in je pri ti priliki padel na streho spodaj stoječe lope. Ranil se je močno na glavi, na vratu in na nogah.

Toča. — V soboto popoldne okoli 3. ure se je takorekoč, pritihtapila k nam toča, kajti obiskala nas je, ne da bi nas opozorila na svoj prihod z grmenjem in bliskanjem, kakor dela to sicer po navadi. Padala je v treh presledkih še precej debela skoraj pol ure. Čeravno je padala z dežjem in brez vetra, napravila je vendar po vrtovih v mestu in najbližji okolici, še precej škode. Segala je od mesta pa do Volčjegrade in je posebno med Podturnom in Št. Petrom na-

Občinski stražnik ubil potiranca. V soboto popoldne so občinski stražarji v Trziču dobili nalog, da odvedejo s trziške odgonske postaje v razne občine potirance, katere so do Trziča prignali tržaški redarji. Tak nalog je dobil tudi občinski redar Colombani ter je spremljal jednega iz med potirancev v njegovo domovinsko občino Ronki. Prišedša v Ronke, podala sta se občinski stražar in potiraneec, neki Josip Colautti, v krčmo Valentinčičevo. Tu sta nekaj časa pila skupaj mirno. Hkratu pa nastane med njima prepir, ki je končal s tem, da je občinski stražar potegnil sabljo, mahnil z njo najprej Colauttija po glavi ter ga potem tudi skozi in skozi prebodel. Colautti ostal je takoj mrtev. Občinskega stražarja so zaprli.

Padel pod vlak je v soboto zvečer ob 7. uri v Divači sprevodnik Henrik Bügelberger. Kolesa zadnjih dveh vagonov šla so čezenj in so ga popolnoma smečkala.

Sprememba pešpošte Kostanjevica-Rubije. — Vsakdanja peš-pošta med poštnima uradoma Kostanjevica in Rubije, spremeni se z 21. majem t. l. v vsakdanjo poštno vožnjo s sledečim voznim redom: odhod iz Kostanjevice ob 6.30 uri dopoldne in odhod iz Opatjegasela ob 7.25 uri, prihod v Rubije ob 8.15 uri dopoldne; odhod iz Rubije ob 11.45 uri dop., odhod iz Opatjegasela ob 12.50 dop., prihod v Kostanjevico ob 1.40 uri pop.

Obvestilo in zahvala. — Ker me moji številni prijatelji dan za dnevom poprašujejo glede mojega zdravstvenega stanja, jim javim tem, da mi gre glede srčne hibe od dne do dne na boljše in da se mi je tudi bolezen na nogi že zdatno zboljšala. Za to ginljivo sočutje se prav vsem in vsakemu posebej tem potom srčno zahvaljujem, želeč in proseč Boga, naj bi vsacega mojih prijateljev obvaroval dolgotrajne in mučne bolezni, kakoršno moram trpeti jaz. Bolezen pa mi je, hvala Bogu, te dni odlegla in sicer vsaj toliko, da ne čutim več hudih bolečin. V nadaljni momento in priporočbo bivam zahvaljujoč se vsem daljnim in bližnjim prijateljem udani M. Vales, kurat v zač. pokoju, Franc Jos. tekališče št. 40.

Na manifestačnem shodu slovenskih vseučilišnikov na Dunaju sprejela se je tudi resolucija, s katero se protestira, da bi se laški pravni kurzi iz Inomosta premestili v Gorico ali pa v Trst.

Pretep med nemškimi in italijanskimi visokošolci. — V Inomostu je pričel v soboto svoja predavanja o narodni ekonomiji v italijanskem jeziku novo imenovani vseučilišni profesor dr. Lorenzoni. Začetek tega predavanja so hoteli italijanski visokošolci proslaviti s tem, da so se v polnem številu zbrali v dotični dvorani. Bilo jih je kakih 80. Nemški dijaki pa hoteli so tudi stopiti v dvorano, ali jim je to zabranil rektor. Predavanje se je potem pri zaprtih vratih vršilo mirno in še le po predavanju, ko so italijanski dijaki zapustili dvorano, prišlo je med njimi in med nemškimi dijaki do hudega pretepa. Nemški dijaki pričakovali so namreč Italijane na hodnikih in ko so šli ti mimo, začeli so Nemci peti „Wacht am Rhein“, na kar so Italijani začeli peti italijanske pesmi. Najprej je prišlo med njimi do prepira, potem do psovavanja in konečno do pretepanja s palicami in bokserji. Ranjenih je bilo na obeh straneh več dijakov. Ko so se nekoliko oklestili, nastopila je policija ter jih razgnala in nekatere tudi zaprla.

Prva hrvatska razprava v Rovinju. — Dne 9. t. m. vršila se je pred rovinjskim sodiščem, kakor prvi instanci v civilnih stvareh prva hrvatska razprava. Na tej razpravi so rabili edino hrvatski jezik: ves sodni dvor, stranke in odvetnika. To je bil menda prvi slučaj izključno hrvatske razprave v Rovinju. Na-dejamo se, da bo imel mnogo nasledkov.

Aretovan narednik. — V Ljubljani so aretirali narednika 22. pešpolka Emeršiča, ki je izvršil več goljufij na Dunaju, v Gradcu, v Trstu in v Zadru. Emeršič je bil odpuščen od službe že 1. januarja t. l. pa vendar se je do zadnjega časa vsem predstavljaj kot aktiven narednik.

V najem se odda pod zelo ugodnimi pogoji enonadstropna hiša z vrtom ob šempeterski cesti v Št. Petru. Natančneje se poizve pri ta-mošnjem županstvu.

Glasovir

v dobrem stanu ie na prodaj po nizki

Razglas.

Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Goričici, bo dne 25. in 26. maja t. l. od 8. — 12. ure dopoldne pouk o ceplenju trt na zeleno. — K pouku se vabijo vsi ukaželjni trtorejci, ter se prosi, da prinesejo s seboj nož za ceplenje v zeleno.

Vodstvo slov. odd. del. kmet. šole
V. Dominko
vodja.

Naznanilo!

Podpisani si usojam naznanjati slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da prevzamem vsled smrti svojega očeta vodstvo in oskrbovanje starodavne gostilne

„Pri Golobu“
na voglu ulice „Morelli“.

Skrbel bodem, da bode tudi v bodoče postrežba vsestransko solidna, kakor je bila doslej.

Leopold Reja.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporoča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih sukenj. Cene prav solidne!

urar c. kr. državnih
železnic, Gosposka
ulica š. 25, Gorica.

priporoča svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih najboljših švicarskih ur in v ure gld. izize po najnižjih cenah, posebno v času sv. BIRME. 20 naprej, za gospodične in Pozor, sicer zlate od 11 gld. naprej. Sprejema tudi popravila vsakovrstnih ur. Vsako popravilo garantira eno leto. — Delo solidno. Se priporoča svojim rojakom.

Nova zaloga pristnih vin.

Andrej Abuja,

v Gorici, Križne ulice (Via della Croce) šte. 4.

prilporoča zasebnikom, krčmarjem in drugim svojo zalogo belih in črnih vin po zmernih cenah. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici v sodih po 56 litrov naprej. — Na zahtevo pošilja tudi uzorce. — Postrežba poštena in točna.

Ivan Bednařik

prilporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini šte. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

prilporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogrodov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Pri svetem Antonu Padovanskem

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia šte. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in nešteto nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, prilporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetlic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezenja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Po vsestranskem prevdanku in preskušnji se bode vsakdo prepričal, da se kupuje pri tvrdki

J. Zornik, Gorica

Gosposka ulica 7, zmiraj najbolji najlepši in temu primerno najceneje blago. Posebno pa:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove svile zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solnčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podlage, sukenec, svila, gumbi, vezenja, zapirke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najboljše vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznajo najboljih modorcev vsake cene.

Za birmarce

in otroke; rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice: vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdija šte. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Od 17. do 23. maja,

II. potovanje po slikovitem Tirolskem.

Na potovanju po dolini Lojzahe, Vrh Cuga itd., itd.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.

Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

Velika zaloga šivalnih strojev vsake vrste za šivilje, krojače in čevljarje.

Edino zastopstvo

Pffafovih šivalnih strojev,

kateri so svetovno znani na trpežnosti in dobroti, ter so najsposobnejši za vsake vrste del, kakortudi za vezanje, reklamiranje, so edini, ki se jamčijo za 10 let.

Konkurenca je pri nas izključena in nemogoča!!

V zalogi imamo tudi

BURSKA DVOKOLESA

angleške „Helikal Premier“, in „Regent“.

Cena je od 180 K naprej.

Prodajata tudi slamoreznice in stiskalnice, puške in samokrese vsake vrste. Komat šivank za šivilje stane v Gorici le 70 v. Edina meh. delavnica za popravo šivalnih strojev in dvokoles

Za obilno naročbo se prilporočata sl. občinstvu udana

Saunig & Dokleva,
ulica Municipio šte. 1.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. šte. 11.

Za čas stavbe prilporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za strnišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja dob rezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga
stavbenih nositeljev

v Gorici.

Pocinkana žica sa vinograde po jako snižanih cenah!

Pozor!

Eno kronske nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

„Krojaška“

zadruga

Gorica,

Gosposka ulica šte. 7.

Ravno došle

so zadnje novosti raznega krojnega blaga za spomladansko in letno sezono, kakor: Volne, perkal, Oksfort, Batist, satin, Zefir, svilo za prati, Tennis, Pique bele in barvane. — Moška sukna po vsaki ceni in veliki izberi. — Nadalje ima bogato zalogo platna, Chiffona in prtenine, hlačevine, volnene odeje, kovtrov, bombaževine, žepnih rut, robcev, ovratnikov, naprsnikov in raznih drobnin.

Preproge, zagrinjala in pogrinjala iz volne in bombaževine. — Tudi se še naznanja slavnemu občinstvu, da se razproda vse od prejšnjih sezon zaostalo blago pod lastno ceno.

Na zahtevo stranke pošiljajo se uzorci poštne prosti hitro in točno.

Konečno se naznanja slavnemu občinstvu, da so cene tudi vsemu novemu blagu tako nizke, da se ni bati nikake konkurence!

Cene so stalne!

Zdaj se nudi rojakom v mestu in na deželi prilika za pošteno in solidno postrežbo!